

2017-203

Archeologienota Tielt Marialoopsesteenweg 2L

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

29-11-2017

Titel: Archeologienota Tielt Marialoopsesteenweg 2L

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017J348

Intern projectnummer: 2017.203

Locatiegegevens: Tielt Marialoopsesteenweg 2L

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 77206,9 en Y: 185886,48; X: 77504,1 en Y: 186079,34

Kadastergegevens: Tielt, afdeling 3, sectie H, perceel 73n (zie figuur 5)

Topografische kaart: zie figuur 3 en 4

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog) en Filip Warnez (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 29/11/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1.	INLEIDING	4
1.1.	WETTELIJK KADER	4
1.2.	ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1.	VRAAGSTELLING	4
1.2.2.	RANDVOORWAARDEN	4
1.3.	WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1.	MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2.	ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3.	ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4.	WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5.	SELECTIE BRONNEN	6
2.	BUREAUONDERZOEK	7
2.1.	HUIDIGE TOESTAND	7
2.2.	GEPLANDE WERKEN	9
2.3.	LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	12
2.3.1.	TOPOGRAFISCHE SITUERING	12
2.3.2.	LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	14
2.3.3.	BODEMKUNDIGE SITUERING	17
2.3.4.	GEOLOGISCHE SITUERING	18
2.4.	HISTORISCHE SITUERING	21
2.5.	ARCHEOLOGISCHE SITUERING	27
3.	SYNTHESE	28
3.1.	ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	28
3.2.	AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	28
3.3.	BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	29
4.	SAMENVATTING	31
5.	BIBLIOGRAFIE	33
6.	BIJLAGES	34

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Tielt Marialoopsesteenweg 2L (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken vergunningsplichtige bodemingrepen 5000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd werden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

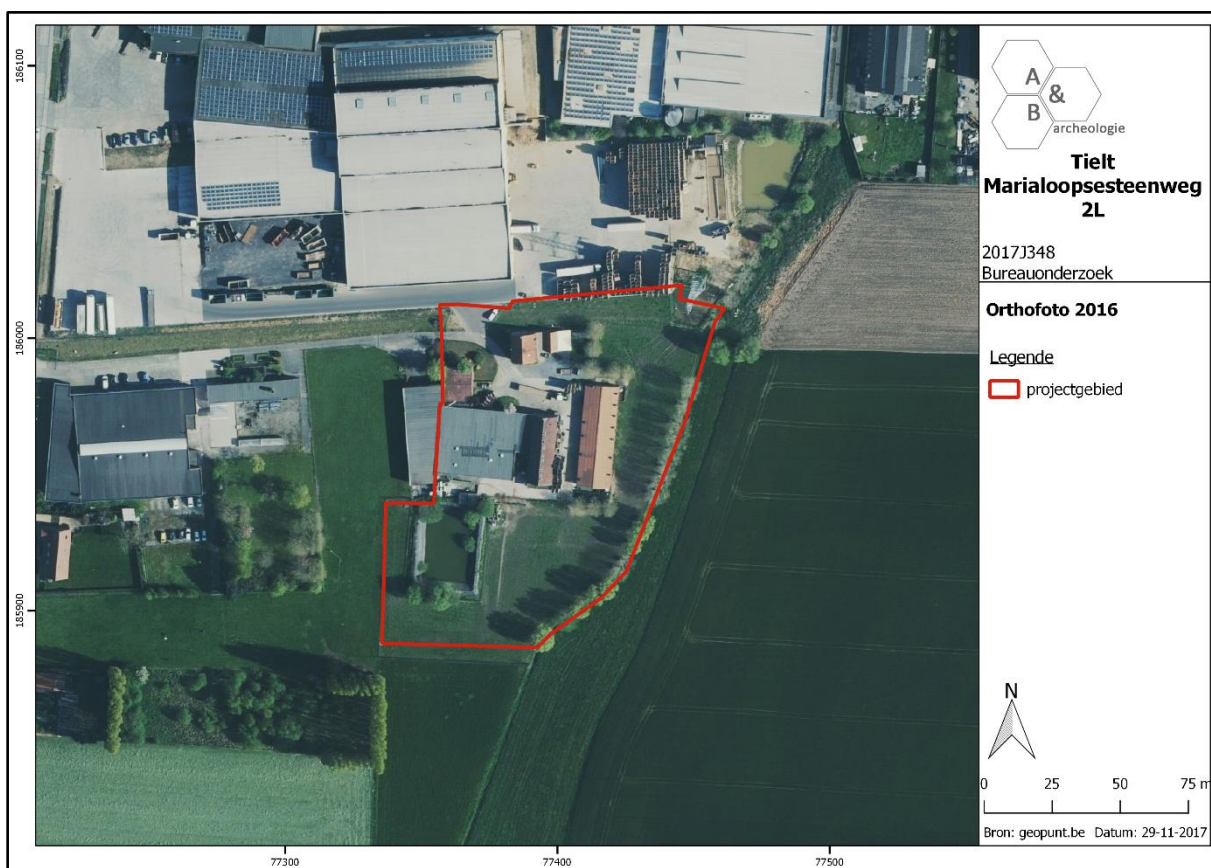
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site in een eerder landelijke context, niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied is gelegen op perceel 73n, dat in totaal ca. 28 250m² groot is. Dit perceel heeft een L-vorm; het plangebied is gelegen in het zuidoostelijke 'been' van deze L en kent een oppervlakte van ca. 11 200m². Op het terrein is een hoeve aanwezig, bestaande uit een huis met daarrond diverse stallen en loodsen. Onder het huis is een kelder van ca. 25m² aanwezig, met een diepte van 1,90m. Het meest oostelijke gebouw is een varkensstal, deze is volledig onderkelderd tot 1m diepte. Ten zuiden van de gebouwen is een vijver aanwezig, deze heeft een oppervlakte van 700m². Het geheel wordt omringd door grasland waarin ook enkele bomen staan. Er kan van uit gegaan worden dat de bodem ter hoogte van de vijver en de varkensstal zo goed als volledig verstoord is.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Uitsnede uit het plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).

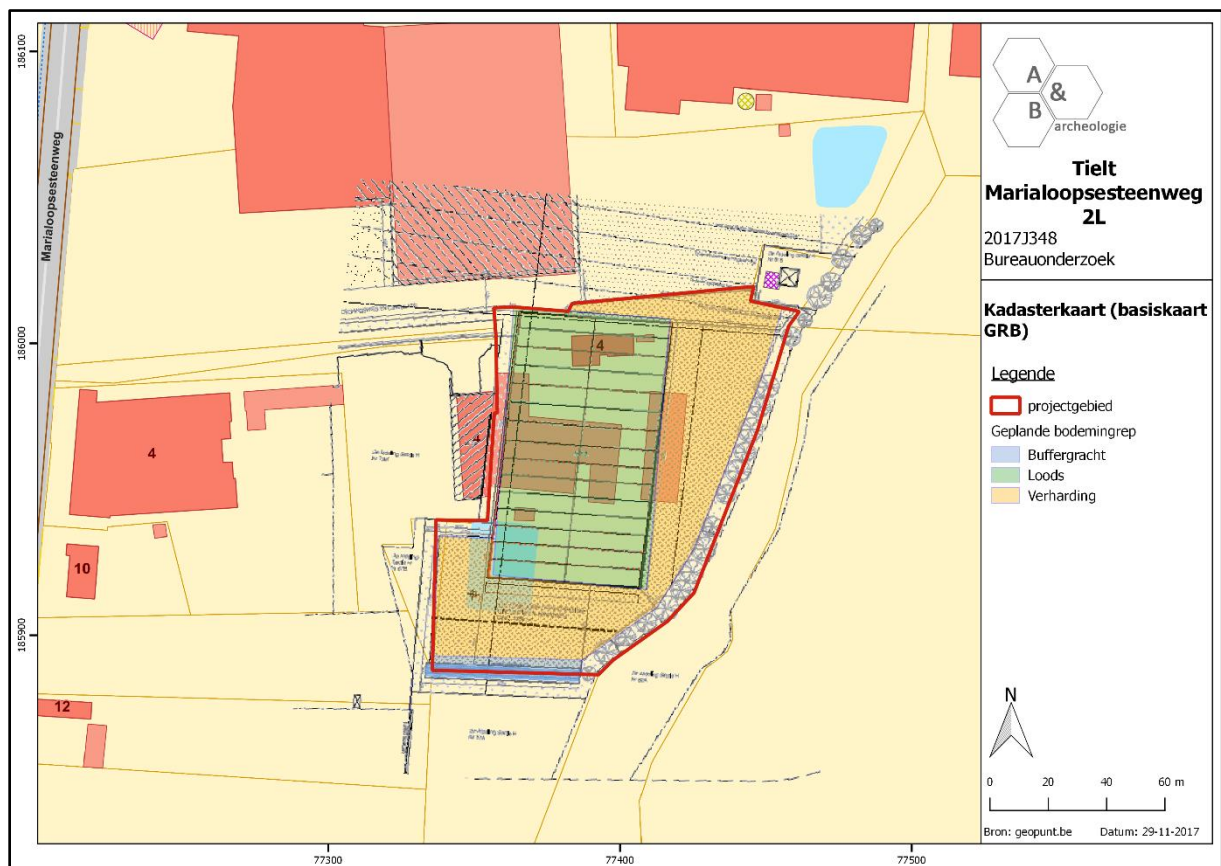
2.2. Geplande werken

De bestaande gebouwen worden afgebroken, de vijver wordt gedicht en enkele bomen worden verwijderd. In deze zone wordt een nieuwe aardappelloods gebouwd, met daaromheen een verharding. In het zuiden wordt een buffergracht aangelegd.

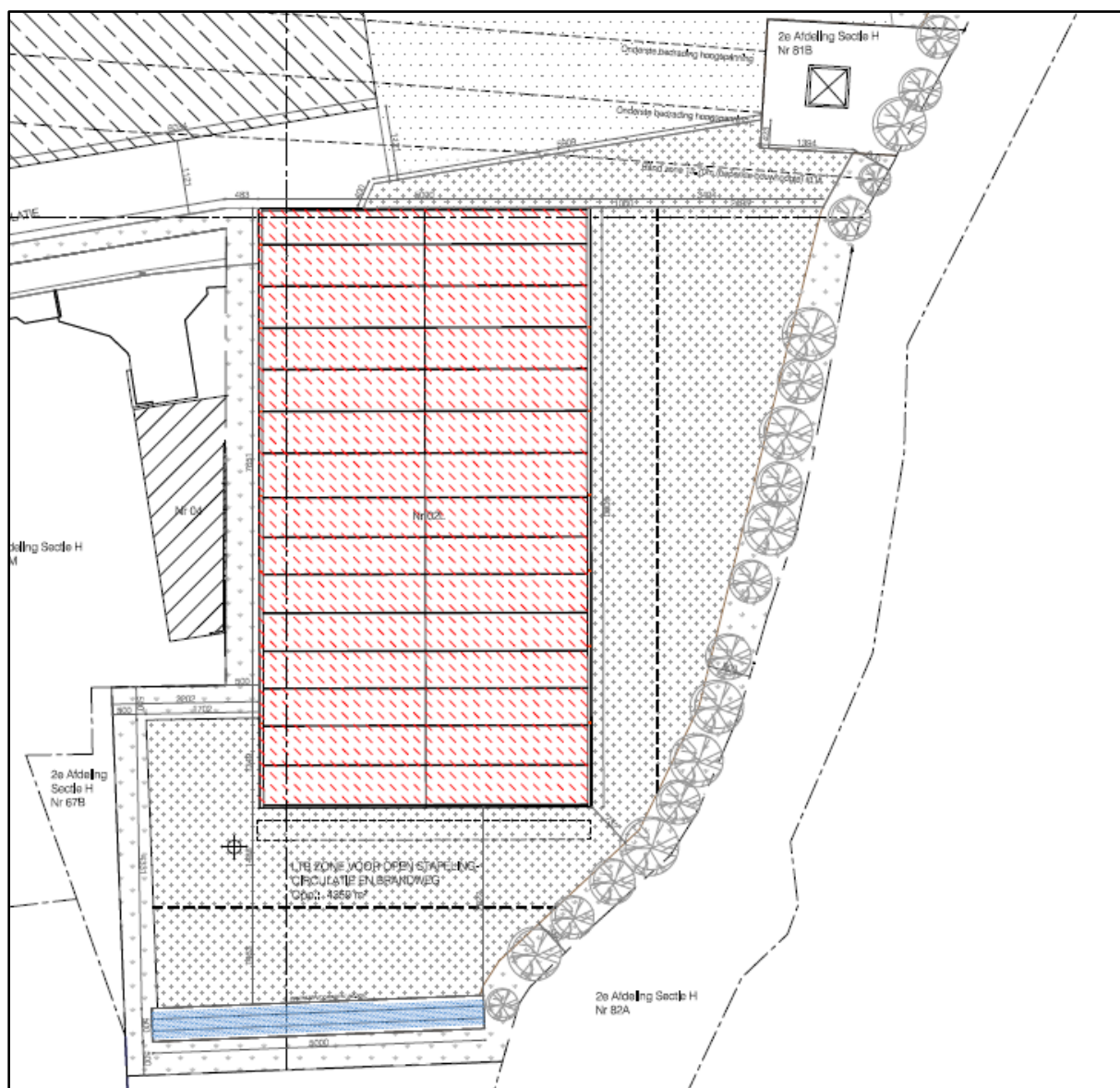
Om een vlakke ondergrond te bekomen zodat de vloer in de loods en de verharding op hetzelfde niveau komen te liggen, wordt ca. 4/5 van de oppervlakte aanzienlijk opgehoogd met aangevoerde grond. Deze ophoging neemt geleidelijk toe naar het zuiden op, waar deze een pakket van maar liefst 1,8m zal vormen. Voorafgaand de ophoging wordt geen teelaarde afgegraven, de grond wordt direct op de huidige teelaarde aangebracht. De vloeropbouw in de loods bestaat uit een pakket van ca. 40cm dik: gestabiliseerd zand (15cm), isolatie (5cm) en een betonplaat (20cm). De uitgraving voor deze vloer zal maximaal 10cm in de bodem ingrepen in het uiterste noordelijke deel van de loods, alles wordt hier zo veel als mogelijk vanop het huidige maaiveld opgetrokken. Hoe meer naar het zuiden, hoe minder ingreep in de bodem, en vanaf waar het ophogingspakket wordt aangelegd zal de uitgraving enkel plaatsvinden in dit ophogingspakket. De loods wordt gefundeerd via kolommen aan de buitenzijde, die ofwel via palen ofwel via putten worden gefundeerd. De wijze van funderen wordt pas duidelijk na het uitvoeren van sonderingen. Er zullen aan weerszijden telkens 16 kolommen worden aangebracht. Indien met funderingsputten wordt gewerkt, dan zal de verstoring per kolom ca. 2m² bedragen. Voor alle kolommen samen betekent dat een verstoring van 64m², zij het wel verspreid en puntvormig. Er worden naast de loods een infiltratiebekken voorzien en een ondergrondse opslagplaats voor regenwater (beiden ca 160cm diep), maar deze worden uitgegraven in de opgehoogde grond. Het bekken dichtst bij de loods kan mogelijk nog beperkt ingrijpen net onder de ophoging. De verharding in het noordelijke deel zal beperkt (maximaal 10cm) ingrijpen in de bodem, meer naar het zuiden wordt deze aangelegd in de ophoging.

Besluitend kan gesteld worden dat de werken maar een zeer beperkte impact zullen hebben op het eventuele bodemarchief. De ophoging wordt direct op het huidige maaiveld aangelegd. Het merendeel van de uitgravingen vinden plaats in deze ophoging en zullen dus geen verstoring veroorzaken. Enkel in het meest noordelijke deel zal een beperkte afgraving plaatsvinden tot maximaal 10cm diep, dit is niet dieper dan de huidige teelaarde. De bodemingrepen die dieper gaan dan de bestaande teelaarde zijn puntsgewijs en zeer beperkt van oppervlakte: het uitfrezen of uitgraven van enkele boomstronken, en 32 funderingsputten voor kolommen van de loods.

Gedetailleerde grond- en doorsnedeplannen zijn te vinden in bijlage, de figuren hieronder tonen een vereenvoudigde versie van de ontwerpplannen.

Figuur 3 Zicht op het kadasterplan, met aanduiding van de geplande werken (bron: geopunt.be).

Figuur 4 Uitsnede uit het plan ontworpen toestand (bron: initiatiefnemer).

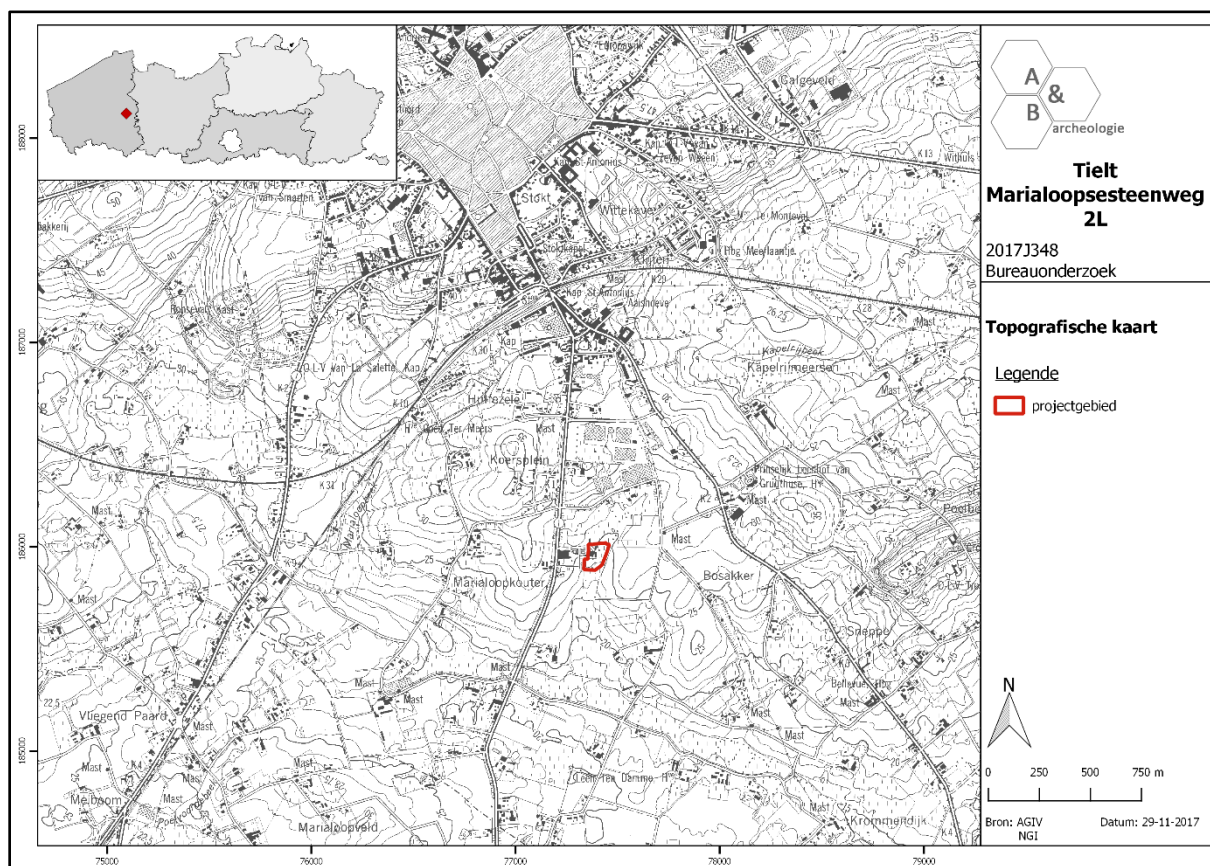
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

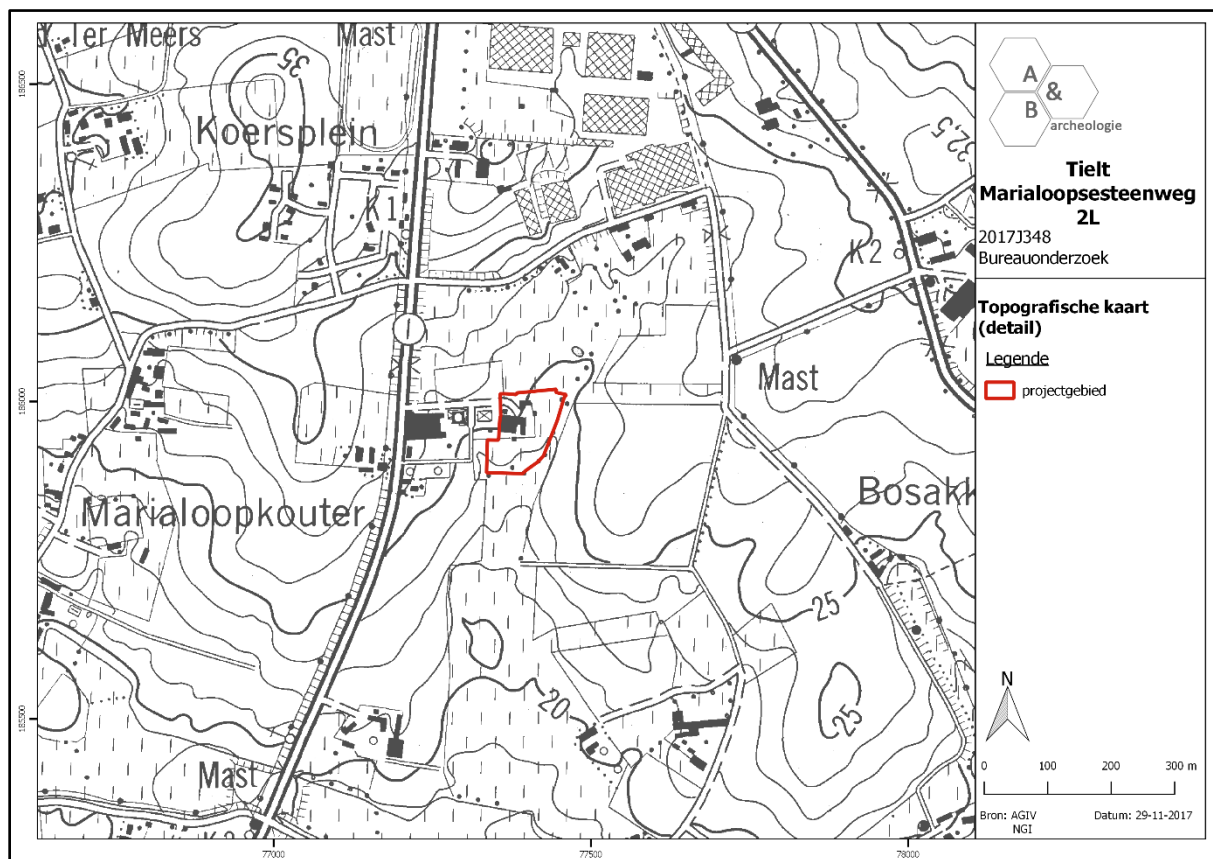
Tielt is centraal gelegen in het oosten van West-Vlaanderen, centraal in de driehoek Brugge-Gent-Kortrijk. Naast de stad Tielt behoren ook de deelgemeenten Schuiferskapelle (ten noorden), Kanegem (ten noordoosten) en Aarsele (ten zuidoosten) tot het grondgebied van de fusiegemeente.

Het plangebied bevindt zich meer dan een kilometer ten zuiden van het centrum van Tielt, in een landelijke omgeving. Het sluit nog net aan bij een industrie- en KMO-zone die zich meer naar het noorden bevindt. De Marialoopsesteenweg maakt deel uit van de weg die van Tielt naar Oostrozebeke leidt. Ten noorden van het plangebied zijn de bestaande gebouwen van het aardappelverwerkend bedrijf gelegen, aan de andere zijden bevinden zich landbouwgronden.

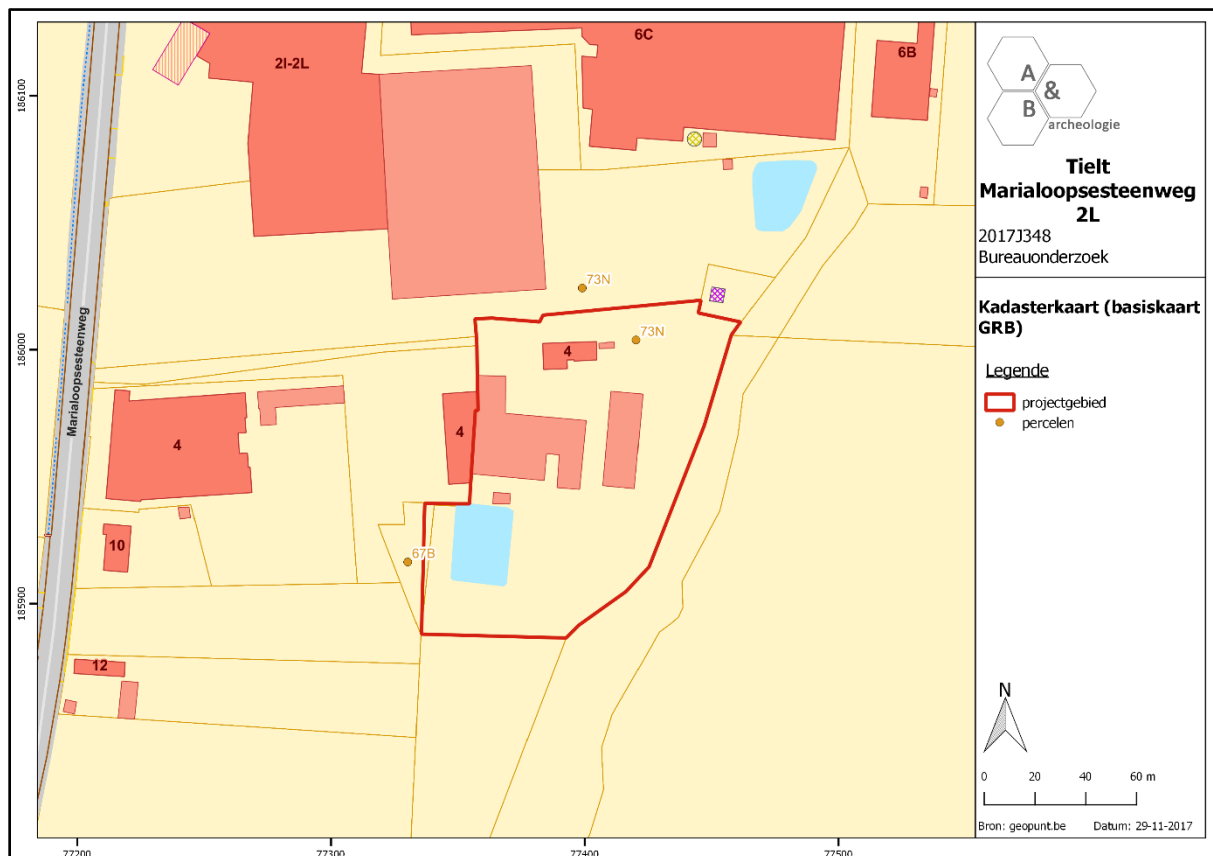
Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied aangeduid als 'Andere bebouwing', 'Weiland' en 'Akkerbouw', wat echter niet geheel overeenkomt het huidige gebruik.

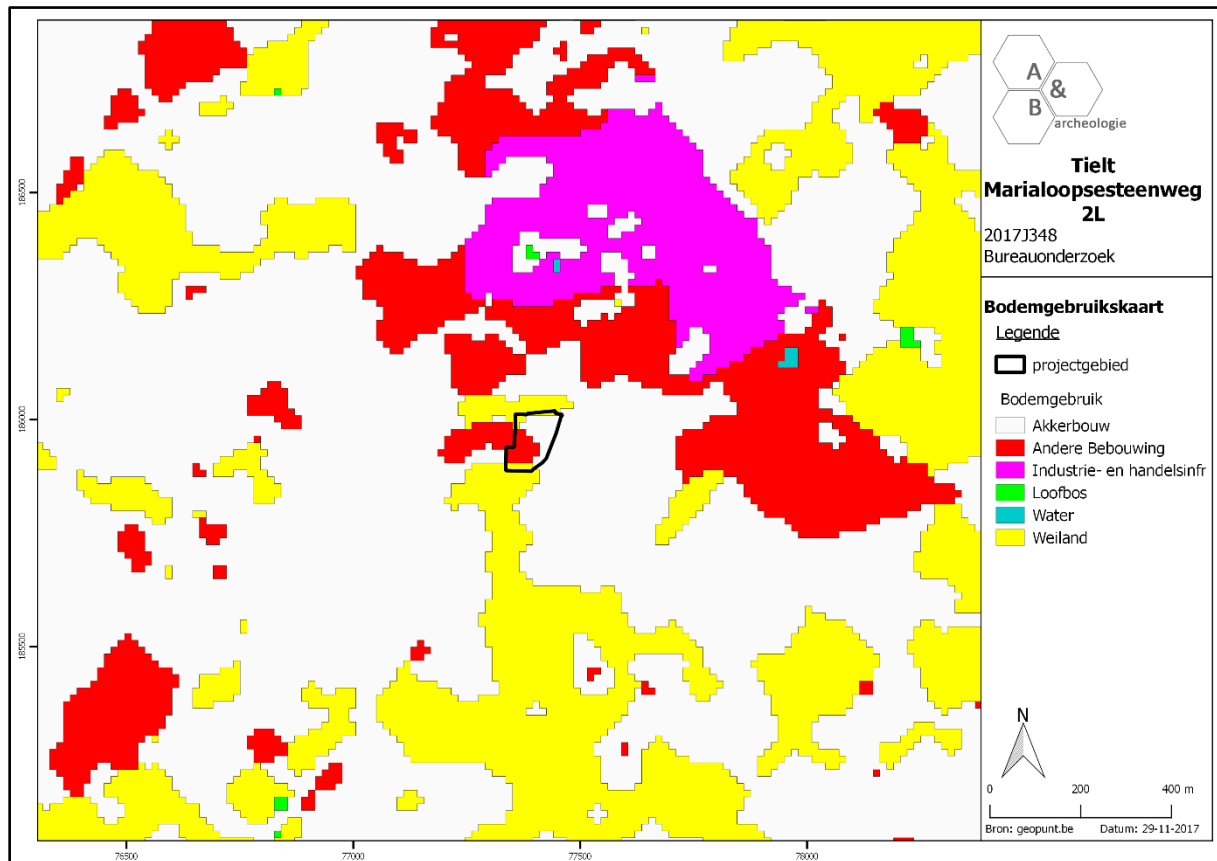
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

Figuur 8 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

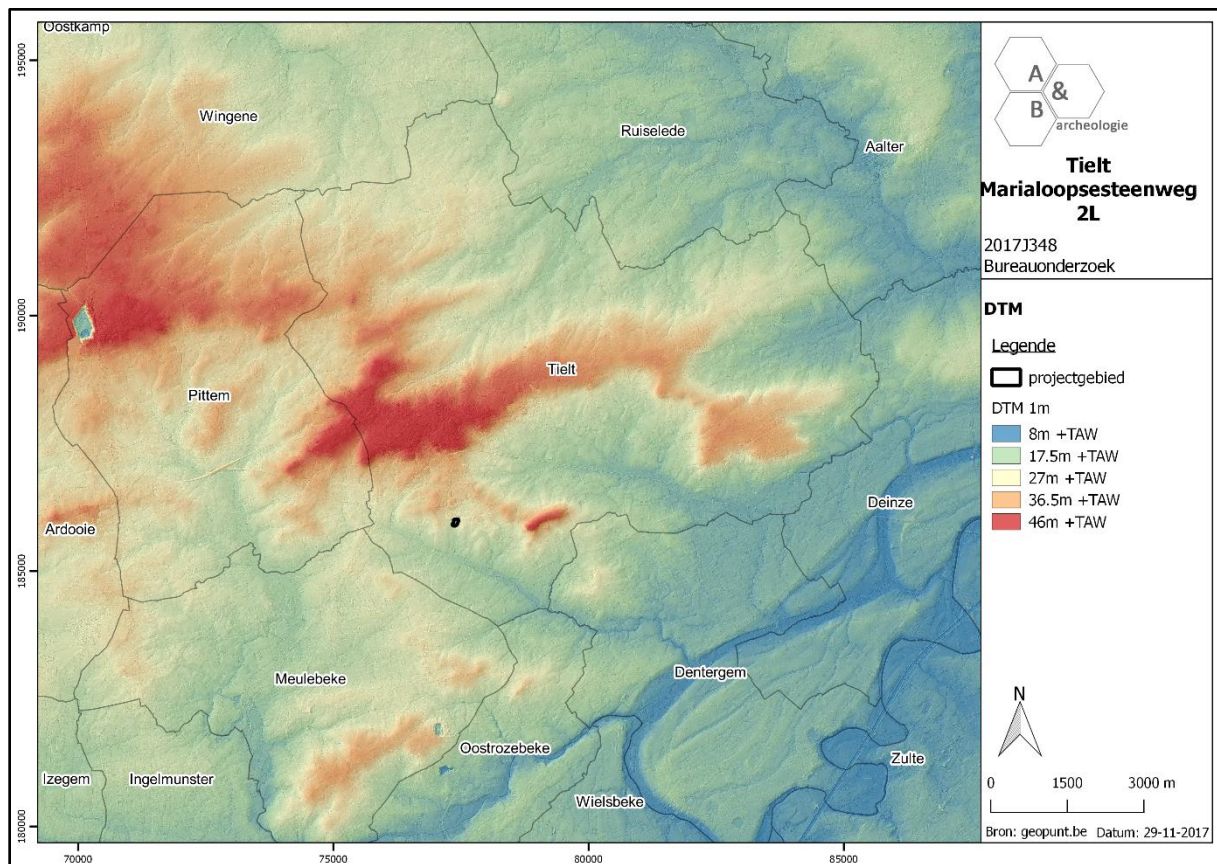
2.3.2. Landschappelijke situering

Tielt behoort geografisch integraal tot het zandlemige Plateau van Tielt, met nabijgelegen overgangen naar het zandige Houtland. De ontwikkeling wordt bepaald door de ligging op een 50m hoge oost-west gerichte cuestarug die zich grillig uitstrekt van Vinkt over Aarsele naar Tielt-Pittem-Koolskamp en verder westwaarts tot Hooglede en die de overgang vormt tussen de platte opvullingvlakte van de Vlaamse vallei en het licht golvend erosiereliëf van Midden-Vlaanderen. Deze uitloper van het zacht glooiend Centraal-West-Vlaams plateau wordt gevormd door eocene klei en zandsteen waarin de bedding van de Poekebeek noordoostwaarts tussen het overwegend zandlemige Tielt en het meer zandige Wingene-Ruiselede loopt. Tielt kent een vrij sterk golvend reliëf: van ca. 14m tot ca. 51m ligging boven de zeespiegel, met een afnemend reliëf ten noorden van de cuestarug, waarin de stroombekkens van de Poekebeek, de Ringbeek en hun respectievelijke zijbeken, kleine, smalle valleien vormen, ingesneden in deze cuestarug. Ten zuiden van de kam, steilere hellingen ter hoogte van het "Stokt", met zuidwaarts aansluitend zwak golvend gebied dat zich uitstrekt naar de Mandelvallei en de Oude Mandelbeekvallei (fossiele rivierloop van de Leie), en waar zich de Poelberg bevindt, een 45m hoge geïsoleerde restheuvel van het plateau. Tevens zijn er

nog enkele minder geprononceerde kouterruggen, m.n. nabij o.m. de Marialoopkouter (ten noorden van het plangebied), de Rijkegemkouter, de Elskouter en de Tommekouter.⁶

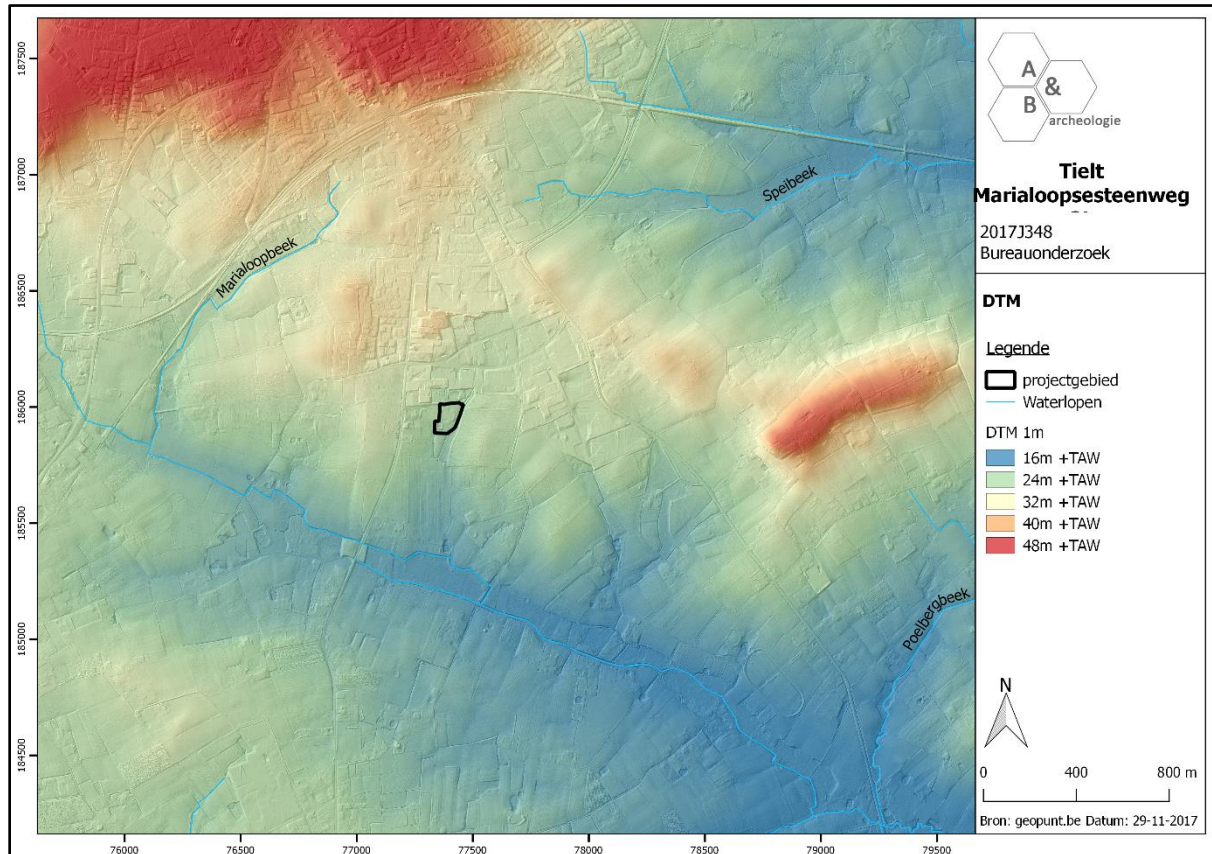
Op siteniveau is het dalende verloop van noord naar zuid goed te zien: van +25,50 naar +23,25m TAW. Het zuidelijke deel en een oostelijke strook zijn duidelijk lager gelegen. De west-oost doorsnede toont een tamelijk vlak reliëf (+25,00m TAW) met een scherpe daling in het oosten, naar +23,50m TAW.

Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het volledige plangebied wit ingekleurd, dit geeft aan dat er geen info voorhanden is. De percelen in de buurt die wel gekarteerd zijn, kennen een zeer lage erosiegraad.

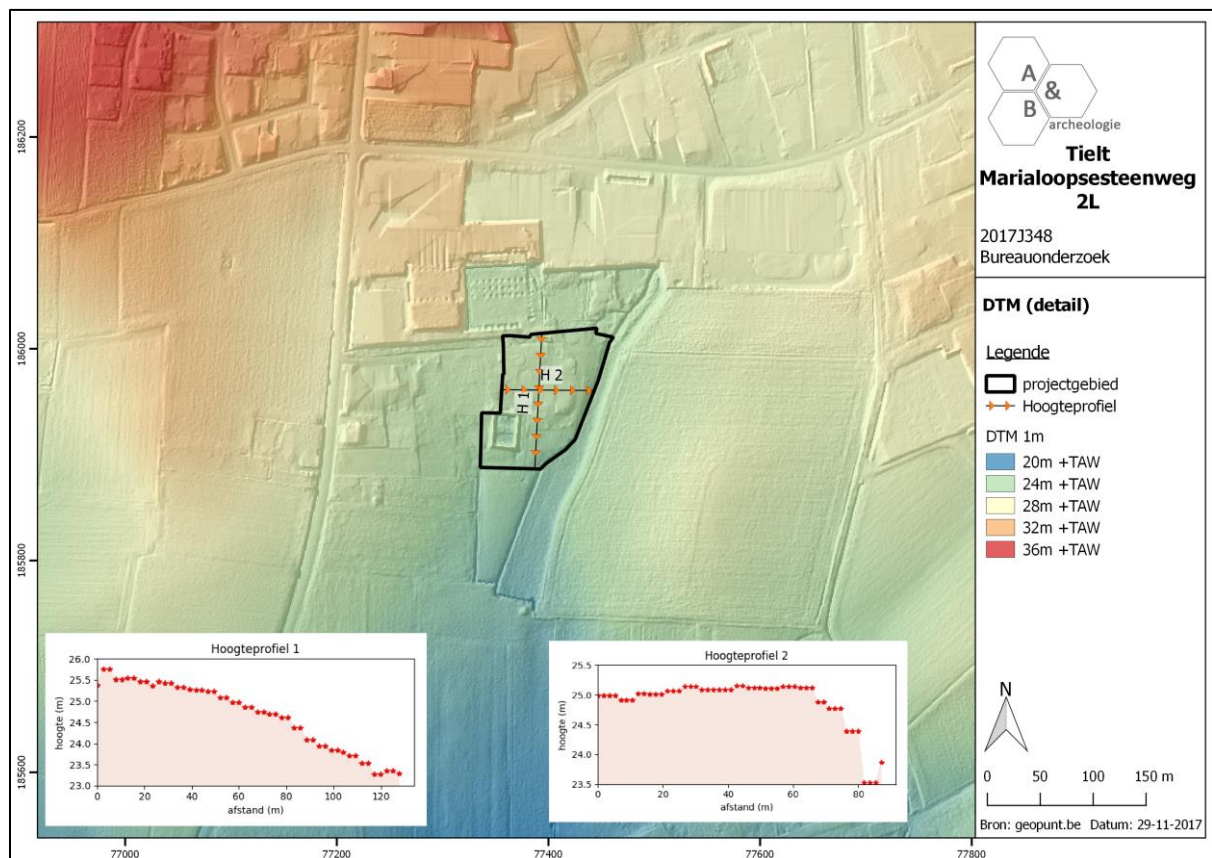

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

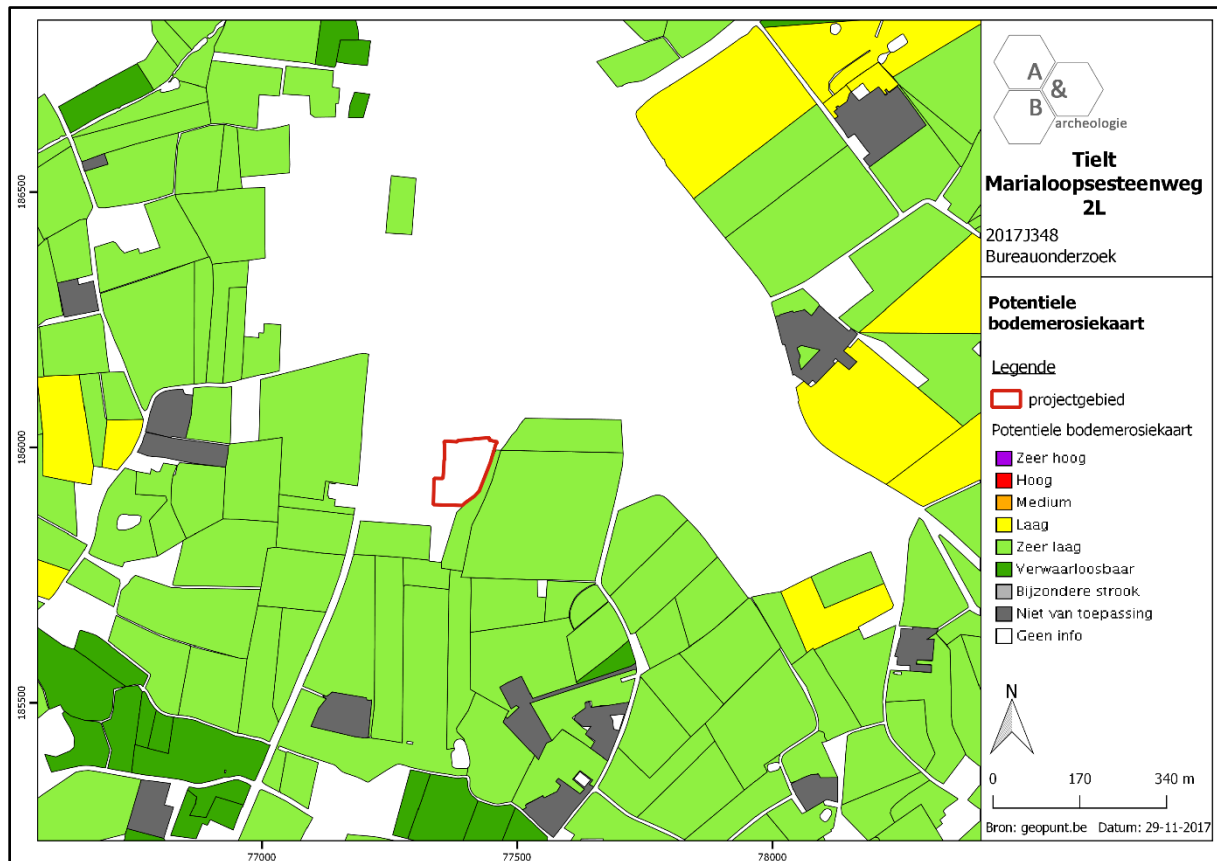
⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Tielt* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/122112> (geraadpleegd op 29 november 2017).

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

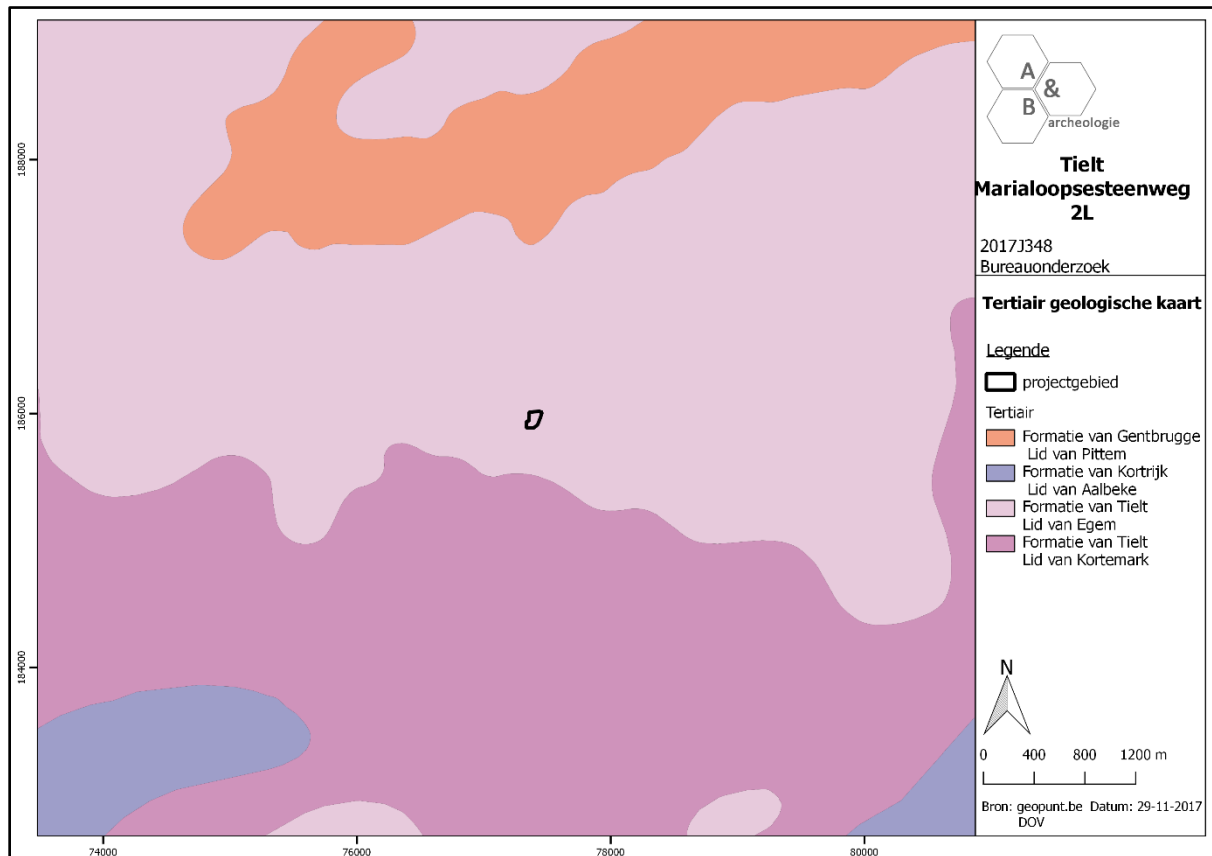

Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

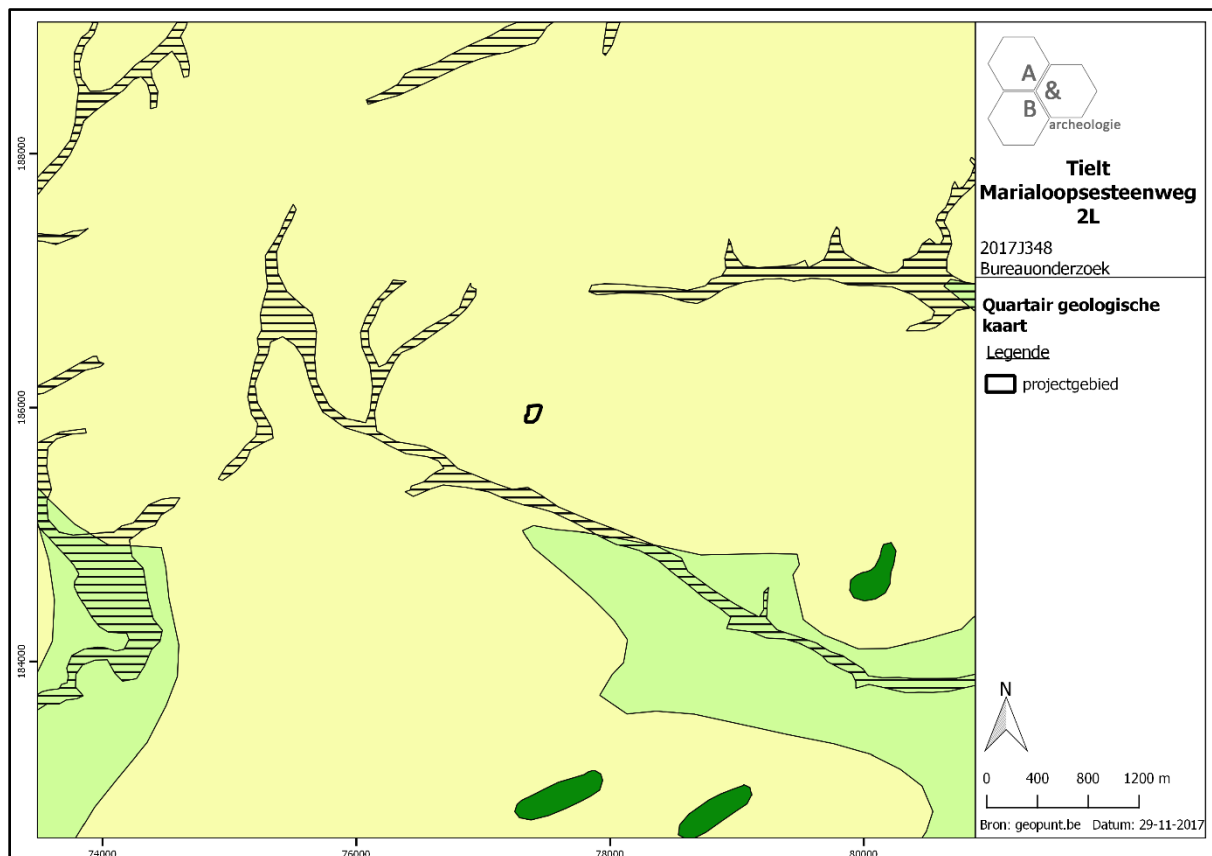
2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart wordt hoofdzakelijk een Pdc-bodem aangeduid: matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Bij deze matig natte bodems op licht zandleem is de humeuze bovengrond homogeen en goed ontwikkeld grijsbruin en gemiddeld 30cm dik. De verbrokkelde textuur B is zwak ontwikkeld en begint op 40-60cm. Roestverschijnselen beginnen tussen 40-60cm. Deze bodems zijn te nat in de winter, soms iets te droog in de zomer. De bodems komen vooral voor in depressiegebieden van het licht zandleemgebied. Net ten oosten komt een Eep-bodem voor: sterk gleyige kleibodem zonder profiel.

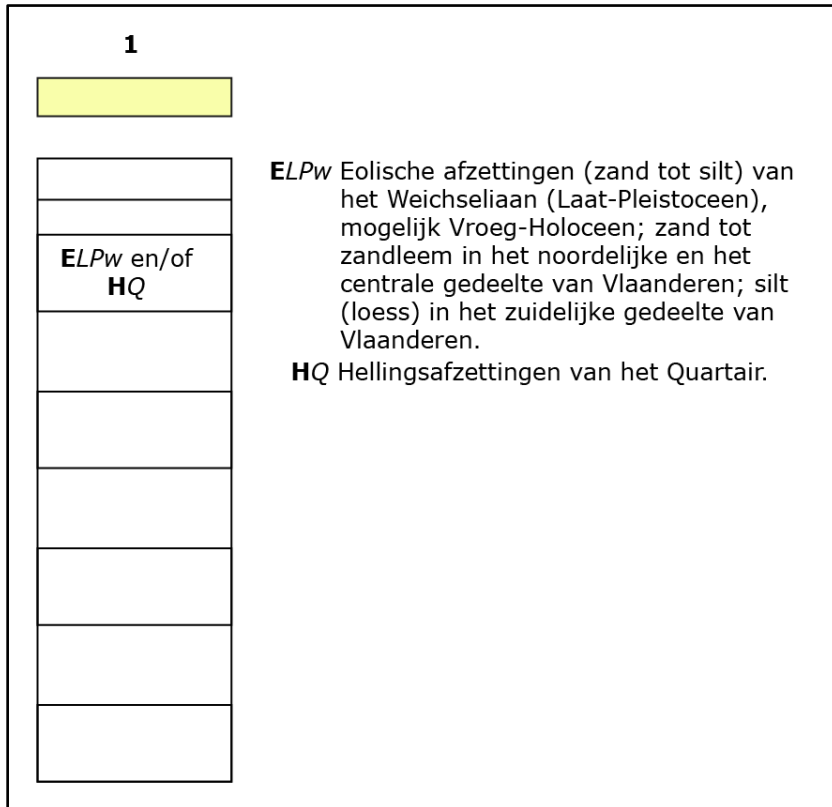
In de noordoostelijke hoek komen Ldp-gronden voor: matig natte zandleembodem zonder profiel. Dit zijn colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B of een Tertiair substraat aangetroffen. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80cm. De waterhuishouding is gekenmerkt door wateroverlast in de winter; ze is goed in de zomer. Ook w-Ldp-gronden komen voor, deze hebben dezelfde kenmerken als Ldp, maar kenmerken zich door klei-zand op geringe of matige diepte.

Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁷

Hoewel het plangebied gelegen is buiten de stad Tielt, wordt de stadswording hieronder beknopt weergegeven zodat een algemeen beeld kan verkregen worden.

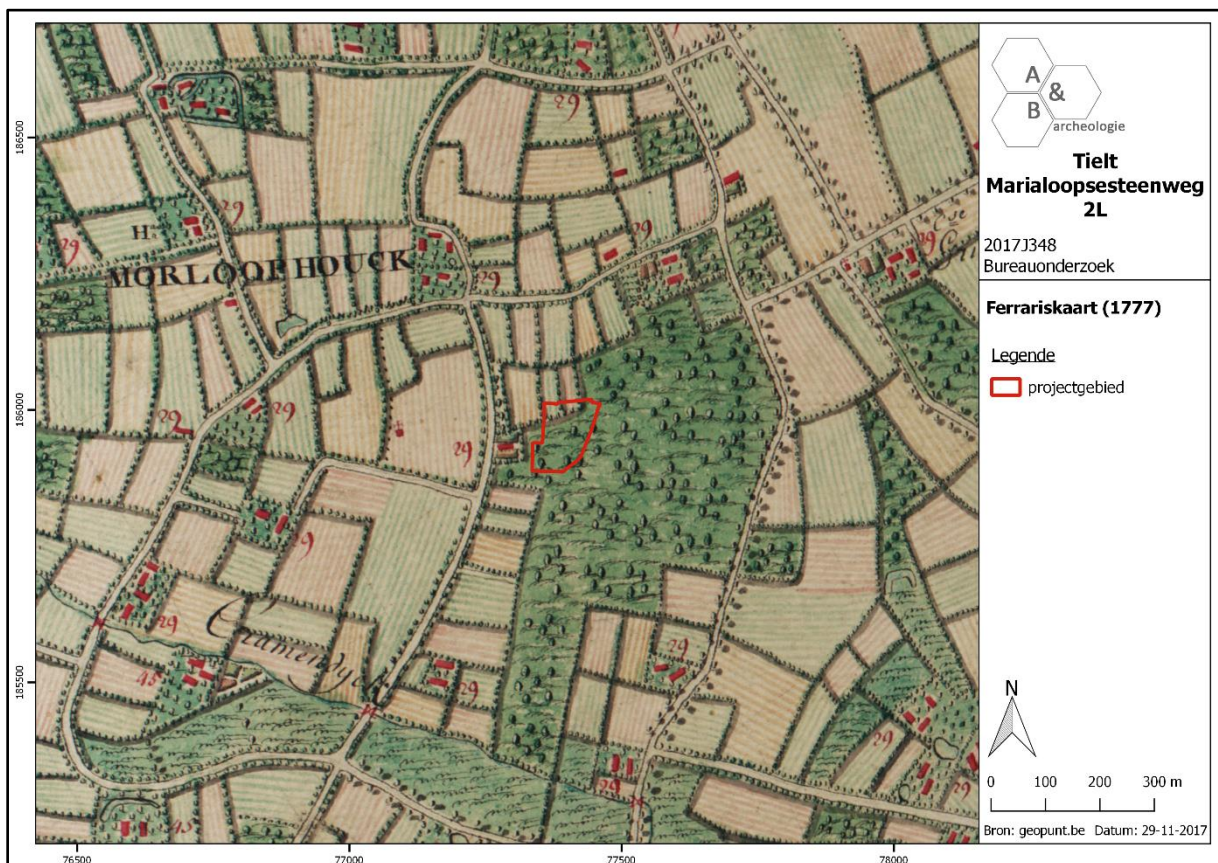
De vroegste geschiedenis van Tielt is amper gekend. Er is ook geen sluitende etymologische verklaring voor de naam. De eerste vermelding gebeurt pas in 1105, tegelijk met die van de Sint-Pieterskerk. Het Sint-Pieterspatrocinium kan wel op een vroege oorsprong (7de-8ste eeuw) wijzen. Tielt is ook omringd door plaatsen, die het *-gem* of *-sele* toponiem dragen, zoals Pittem, Kanegem, Aarsele, Allemaal vroegmiddeleeuwse plaatsnamen. Van vroegmiddeleeuwse bewoning zijn in Tielt tot nu toe evenwel geen archeologische restanten teruggevonden. Wel zijn bij archeologisch onderzoek in het centrum Romeinse vondsten gedaan. Het toponiem de Kromme Wal, dat vlakbij de kerk opduikt, verwijst in volmiddeleeuwse context naar een motteversterking. De site moet onder en ten noorden van de kerk gesitueerd worden tussen de Kromme Wal en de Bruggestraat. In Kromme Wal een restant zien van een stadsversterking is moeilijk hard te maken. In 1275 wordt Tielt in een Compendium van privileges van de stad Tielt (1275-1568) uitdrukkelijk als stad vernoemd. Ook in Tielt was de lakennijverheid de motor van de ontwikkeling en bloei. De lakenhalle is hiervan de exponent. Het huidige gebouw, dat in kern (laat) 14de-eeuws is, werd in 1620 ingrijpend verbouwd. Ongetwijfeld is er ook een 13de-eeuwse versie geweest. Ook het Rameplein(straat) en enkele vijvers verwijzen naar de activiteiten in de textielsector. Belangrijk bleef evenwel de handel in graan en peulvruchten in het *coornehuus*. De slag bij Westrozebeke in 1382 heeft zeker gevolgen gehad voor het Tieltsse gebouwenpatrimonium en zal belangrijke (nieuw)bouwactiviteit veroorzaakt hebben. Ook bij de eind-16de-eeuwse troebelen is in Tielt trouwens lelijk huis gehouden. Kennelijk is er nooit nood geweest aan het versterken van de middeleeuwse kern. De geïsoleerde ligging in midden-Vlaanderen kan hier voor veel tussen zitten. De Sint-Pieterskerk, die teruggaat op een romaanse kruiskerk, en zeker uit de vroege 12de eeuw dateert, is verschillende malen herbouwd en hersteld.

De Marialoopsesteenweg is gelegen in het verlengde van de Bedevaartstraat, die richting de stadskern loopt, en loopt verder zuidwaarts naar het gehucht Marialoop (deel van Meulebeke). Eertijds was de straat samen met de Bedevaartstraat gekend als de "Dreve naer Maerloop" (1635) of "Maerloopstrate", tevens de route waarlangs de Tieltenaren eeuwenlang naar de Meulebeekse Marialoopkapel - reeds vermeld in 1443 - op bedevaart trekken. De aanleg van de huidige steenweg dateert pas van 1879. Het toponiem "maerlope" kan wijzen op mergelgrond ("marel"). De straat vormt eertijds min of meer de grens tussen de "Huffeselehoek" en de "Abeelstraathoek", twee van de 17de-eeuwse prekadastrale indelingen van Tielt-buiten; de "Abeelstraathoek" is op het einde van de 18de - begin van de 19de eeuw ook gekend als de "Morloophouck" of "Marialoophoek". Aan de westzijde ervan, tussen de steenweg en de Sint-Amandstraat, is de "Marialoopkouter" of de (historische) "Hazelaarkouter" gelegen, een van de minder geprononceerde kouterruggen op het Tieltsse grondgebied. Aan de oostzijde, ten zuiden van de huidige Seyntexlaan, is eertijds het voormalige bosgebied "de buschackers" gelegen, voorheen in het bezit van de heer van Gruuthuse

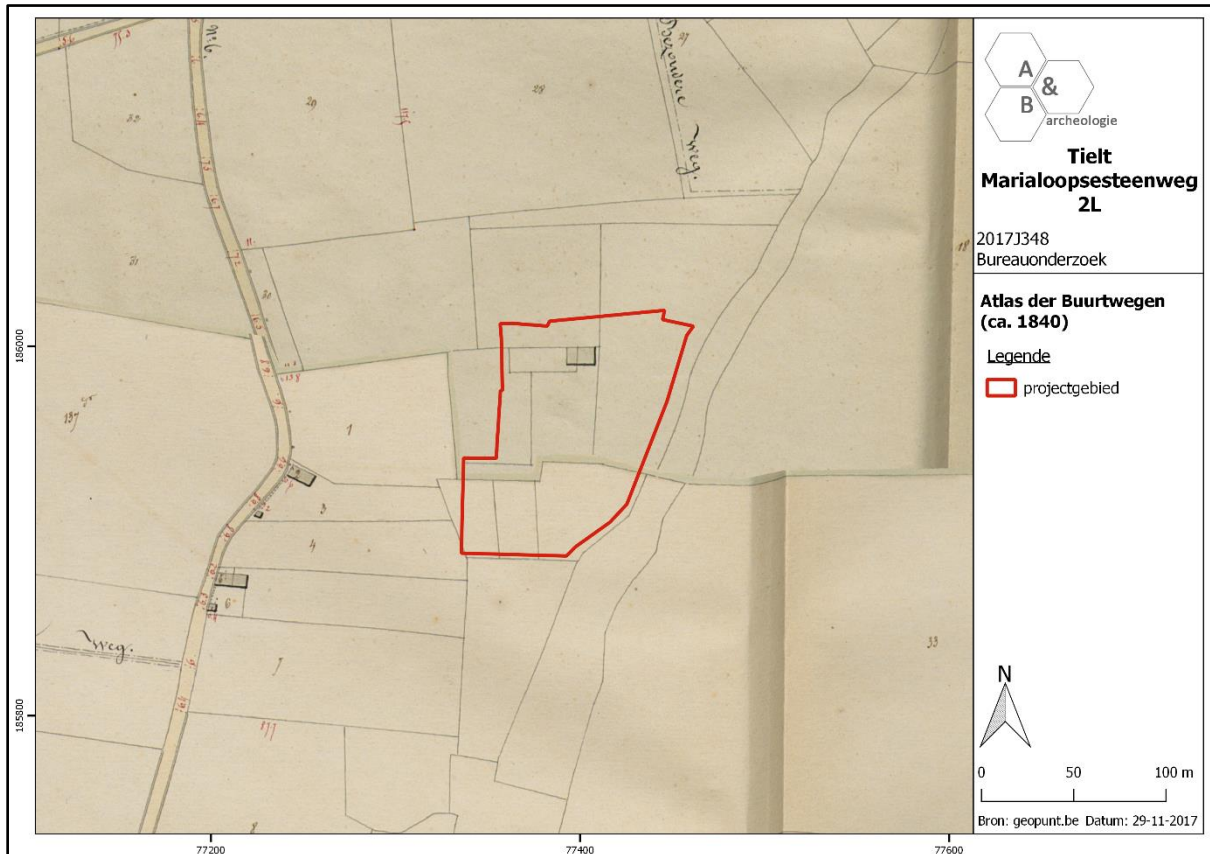
⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Historische stadskern van Tielt* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300523> (geraadpleegd op 29 november 2017); AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Marialoopsesteenweg* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/112534> (geraadpleegd op 29 november 2017).

en voor het eerst vermeld in 1615; in de loop der tijd werd het omgezet naar akkerland. Op de Ferrariskaart wordt het nog niet rechtgetrokken tracé met verspreide landelijke bebouwing weergegeven. In 1961 wordt aan de oostzijde een van de oudste industriezones aangelegd, eertijds z.g. "Marialoop", thans gekend als het uitgestrekte "Bedrijventerrein-Zuid" met als noordgrens de Seyntexlaan; het plangebied maakt deel uit van de meest zuidelijke percelen van dit bedrijventerrein.

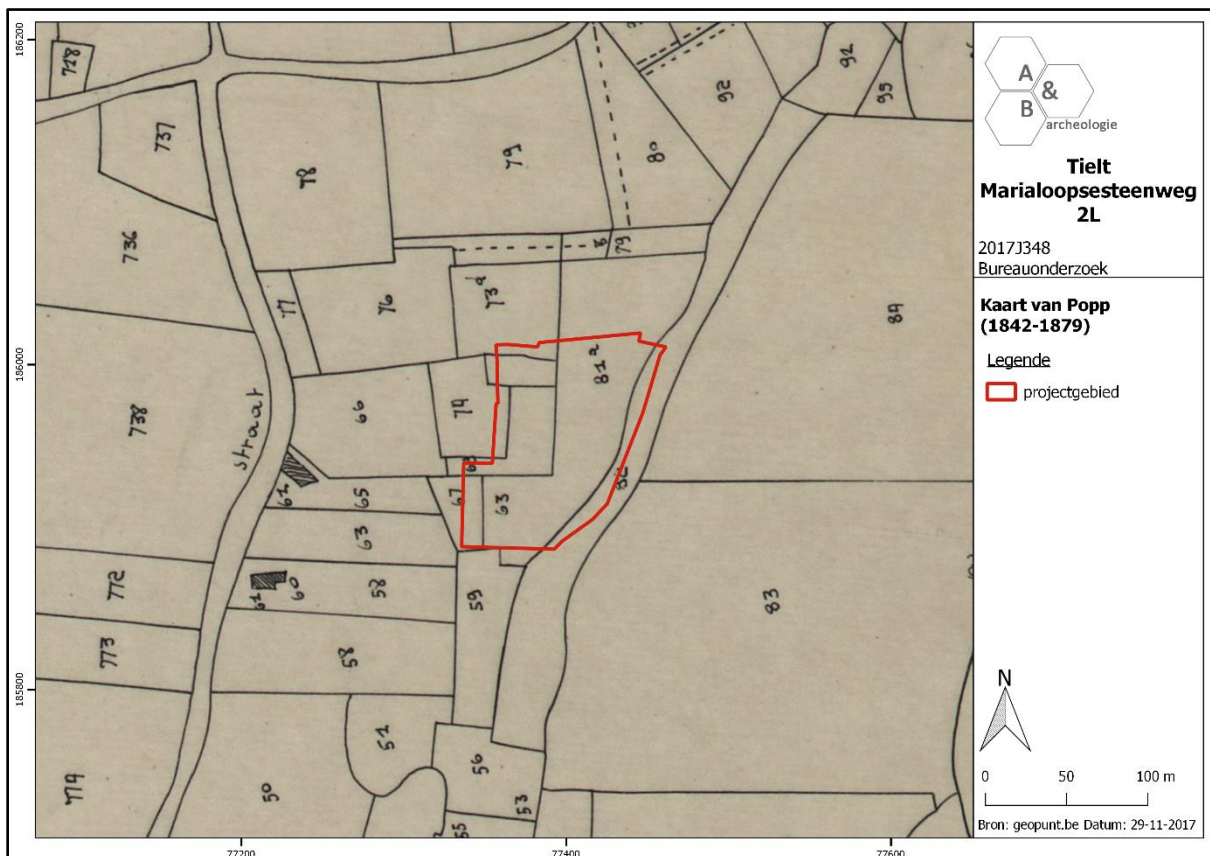
De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied is op dat moment onbebouwd en grotendeels bebost ("de buschackers"), het noordelijk deel is in gebruik als landbouwgebied. In het midden van de 19de eeuw wordt een woning opgericht (te zien op de Atlas der Buurtwegen en de kaart van Vandermaelen, niet op de Poppkaart) in het plangebied, dit is de huidige woning die binnenkort wordt afgebroken. De rest van het terrein blijft onbebouwd tot midden 20ste eeuw. Vanaf de luchtfoto van 1971 is de uitbouw van het landbouwbedrijf en de noordelijk gelegen industriezone goed te volgen.

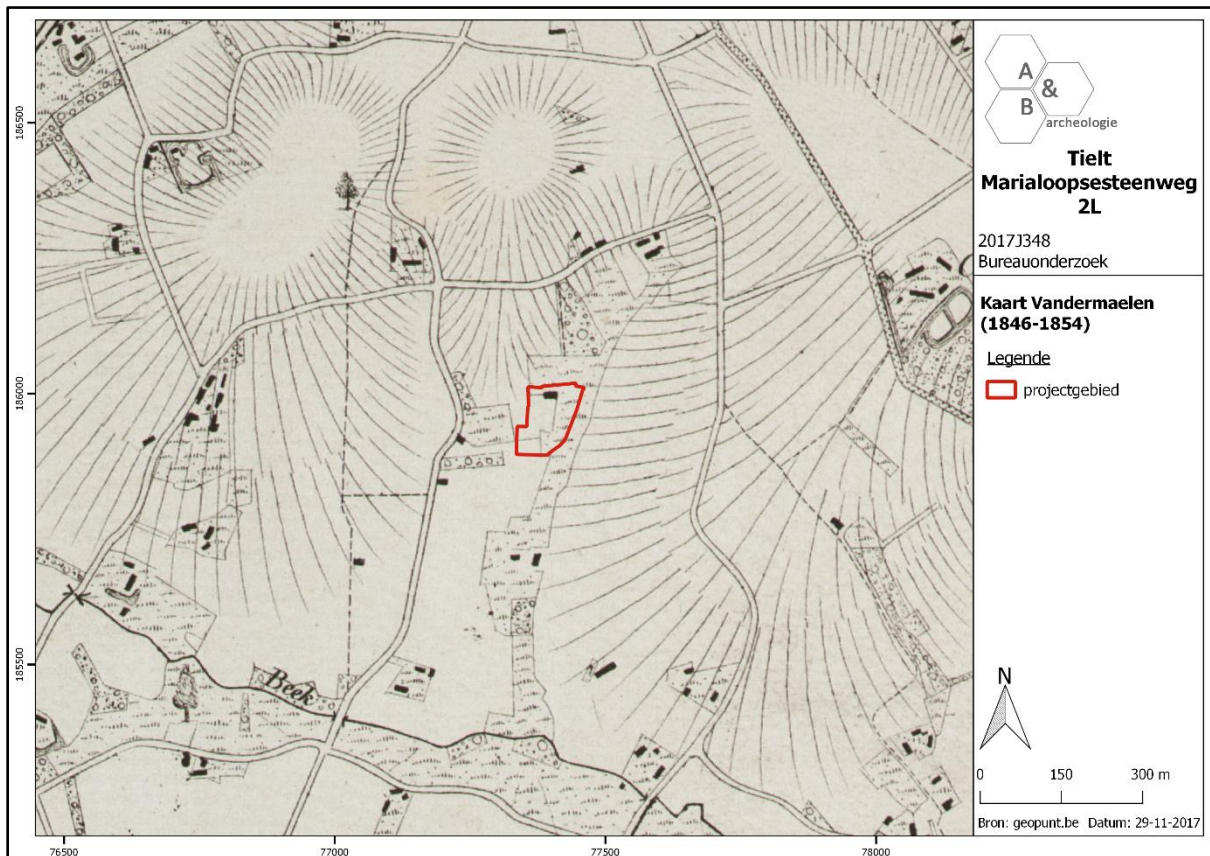
Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).

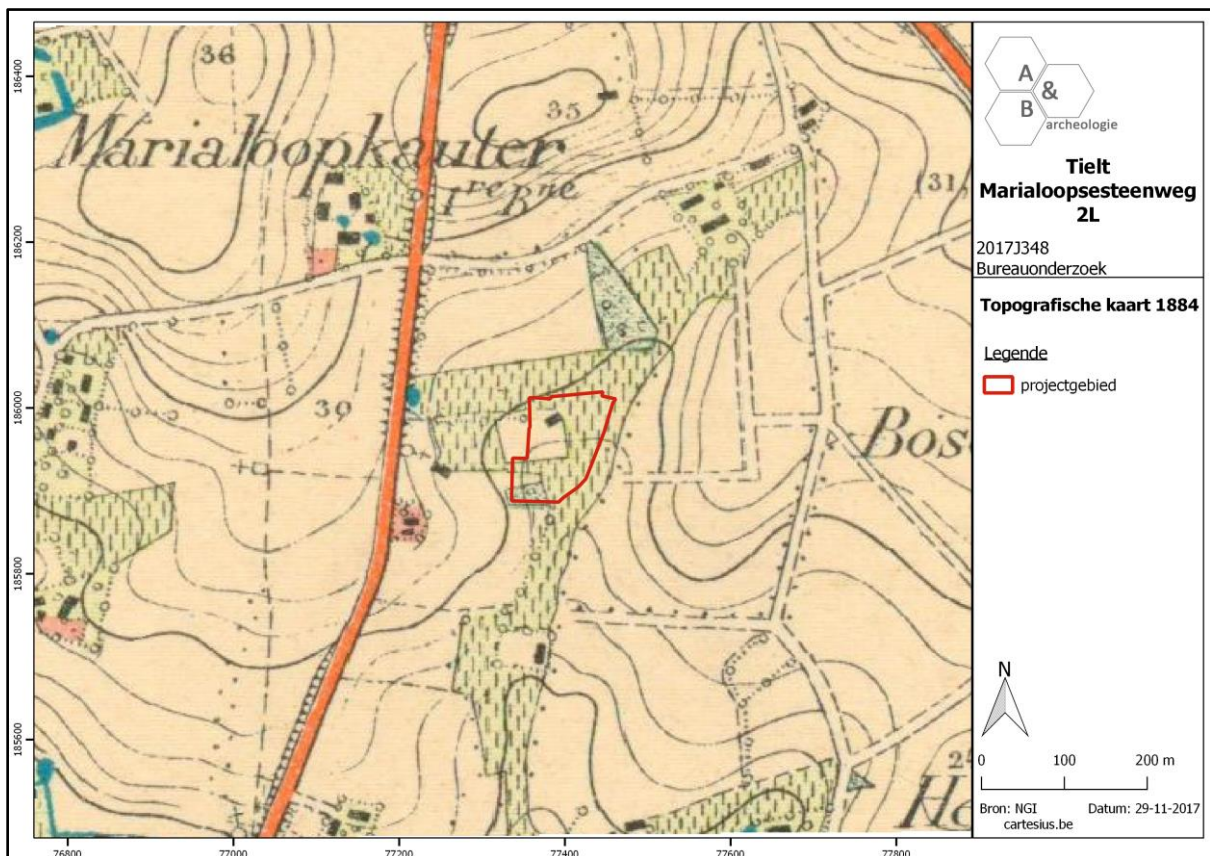
Figuur 18 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

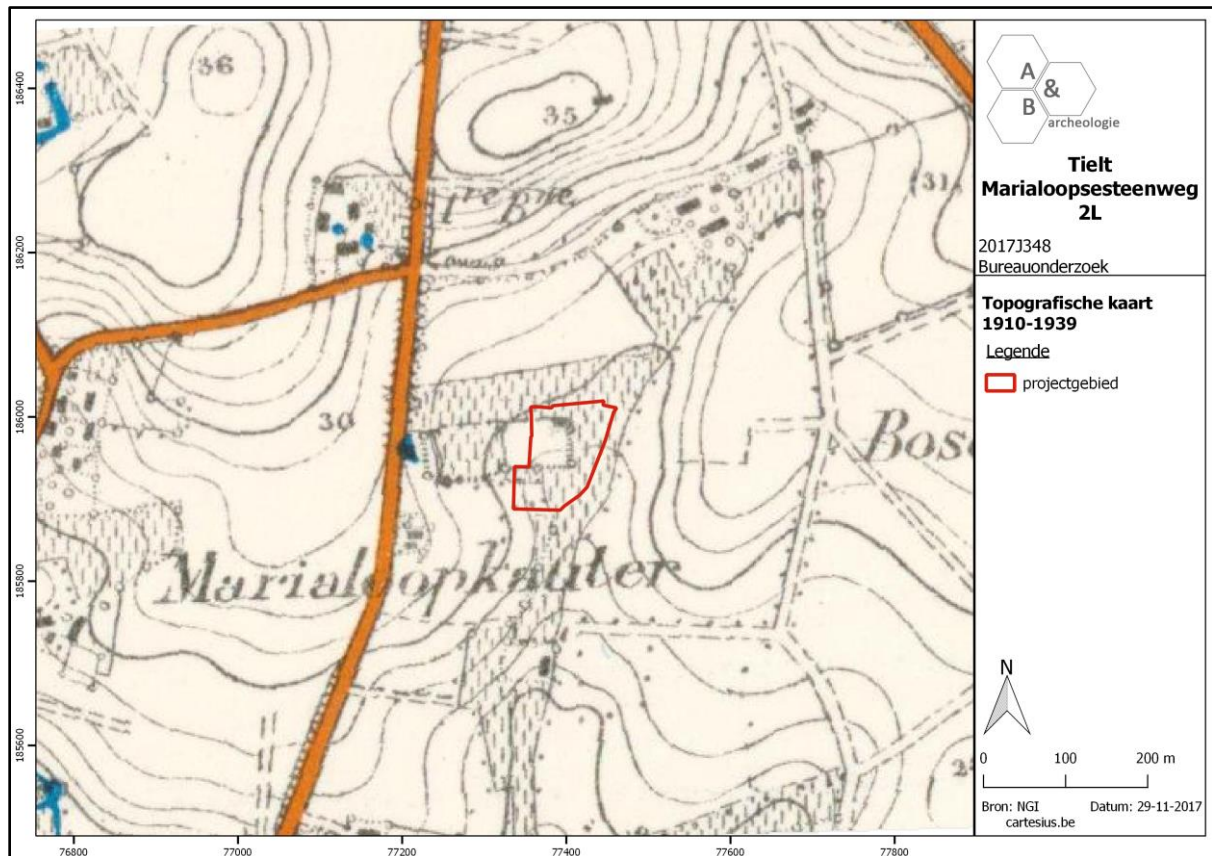
Figuur 19 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

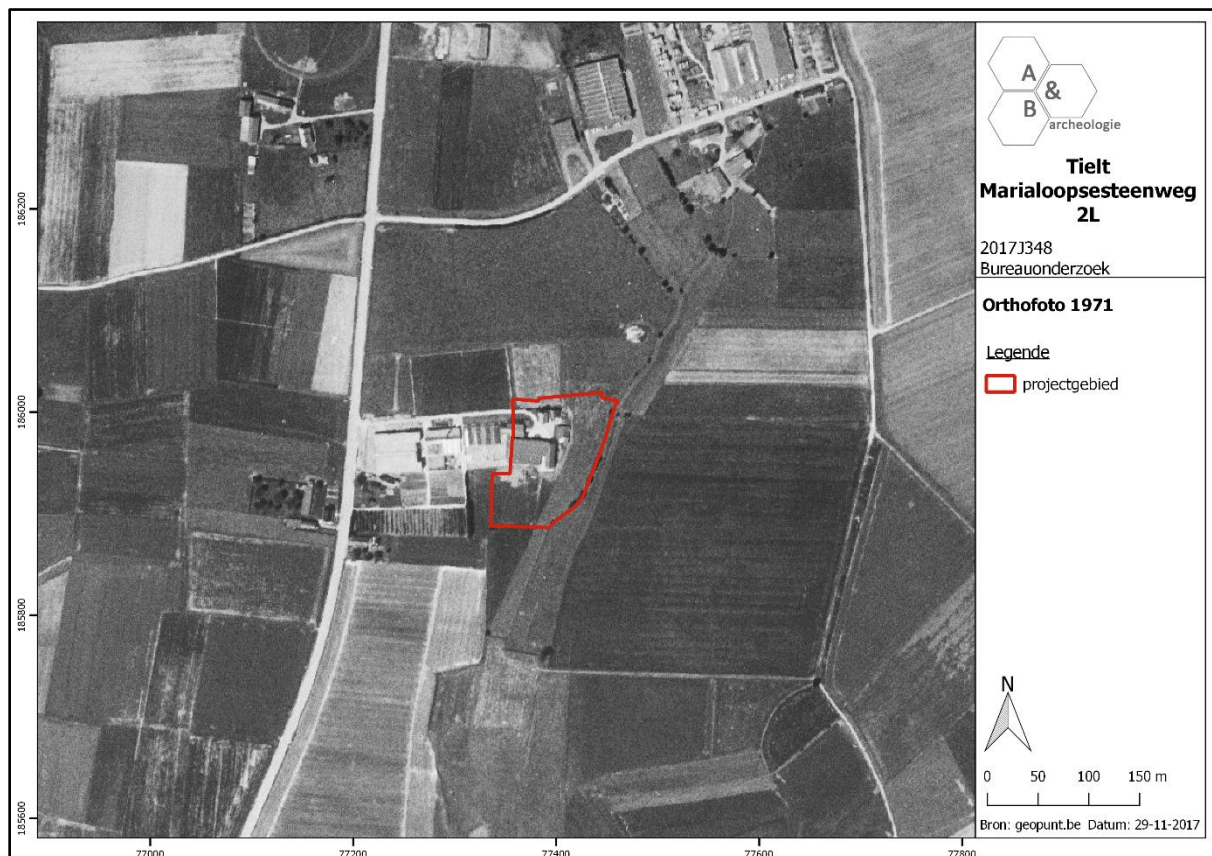
Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

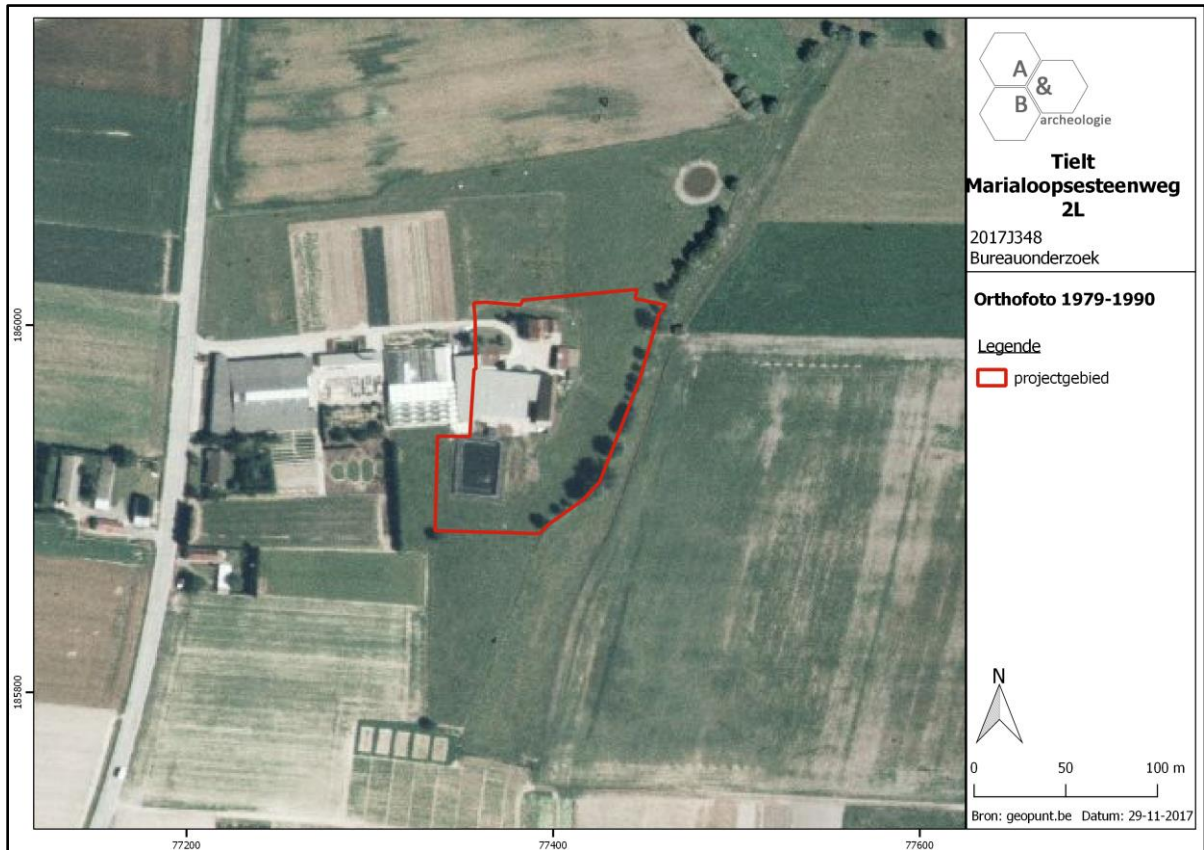
Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI).

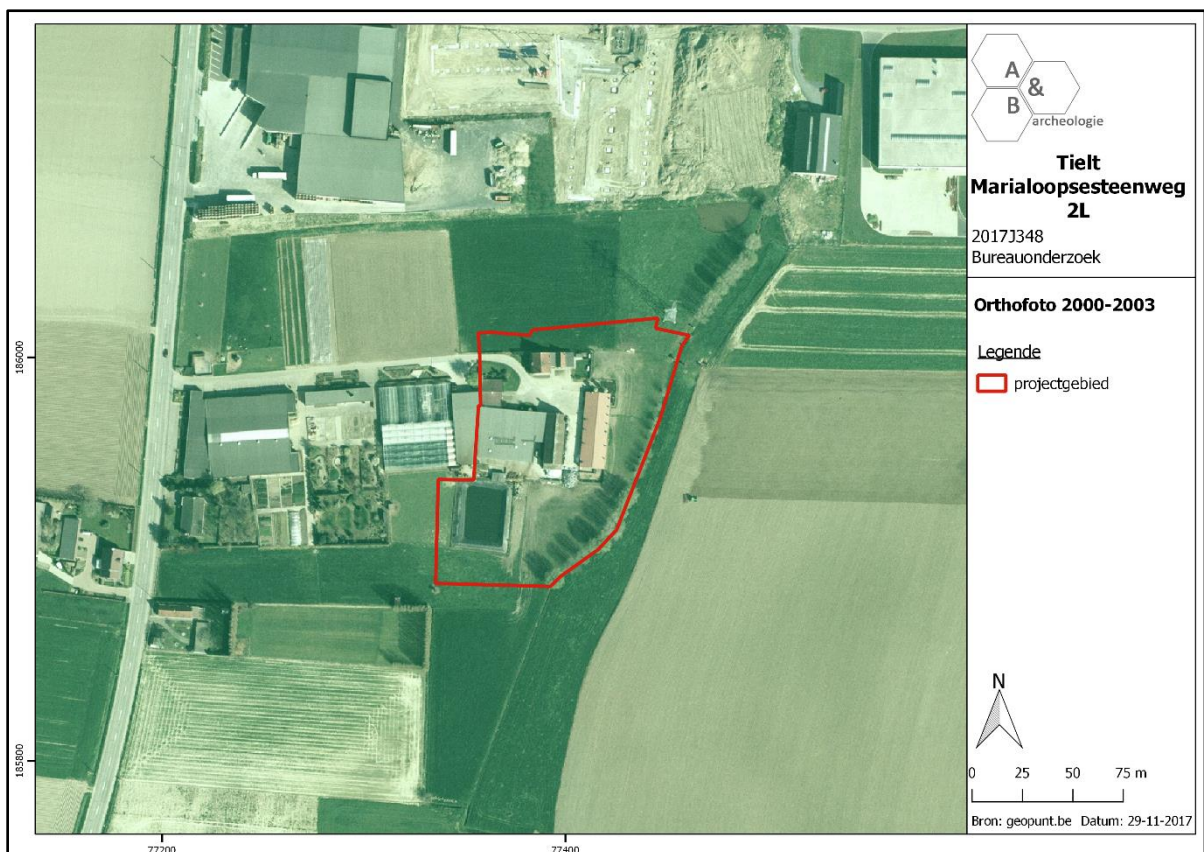
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910-1939 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

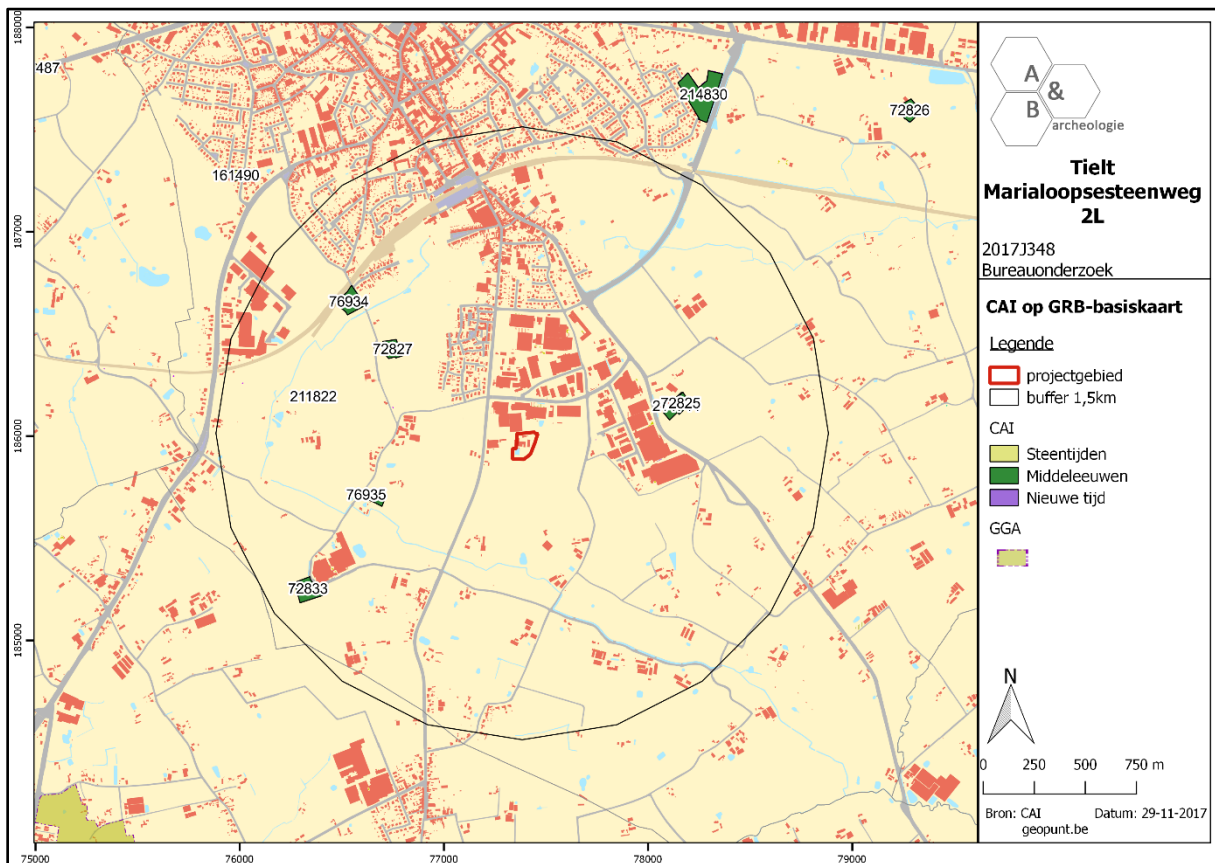
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris zijn maar enkele gekende sites aangegeven in de ruime omgeving van het plangebied.

Enige afstand ten oosten van het plangebied bevindt zich CAI Locatie 72825, dat duidt op het domein Gruuthuuse, een site met walgracht teruggaand tot de late middeleeuwen. Recent werd op het terrein een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (CAI Locatie 214744), waarbij onder meer de walgracht met binnen de contouren van de grachten een looppniveau en enkele kuilen werden aangetroffen, met 12de-eeuwse datering. Een deel van het terrein zal in de nabije toekomst worden opgegraven.

Ten westen van het plangebied zijn ook een aantal laatmiddeleeuwse sites met walgracht gekend: Goed ter Meersch (CAI Locatie 76934), Hof ter Mote (CAI Locatie 72827) en een locatie langsheen de Sint-Amandstraat (CAI Locatie 72833). Goed te Huffesele betreft een laatmiddeleeuwse hoeve, met vroegste vermelding in 1443 (CAI Locatie 76935). CAI Locatie betreft een metaaldetectievondst van een knoop van het 45ste regiment onder Napoleon Bonaparte.

Figuur 26 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied is op dat moment onbebouwd en grotendeels bebost, het noordelijk deel is in gebruik als landbouwgebied. In het midden van de 19de eeuw wordt een woning opgericht in het plangebied, dit is de huidige woning die binnenkort wordt afgebroken. De rest van het terrein blijft onbebouwd tot midden 20ste eeuw. Vanaf de luchtfoto van 1971 is de uitbouw van het landbouwbedrijf en de noordelijk gelegen industriezone goed te volgen. Hoe de site er uitzag voor 1777 is niet gekend.
- De stad Tielt kent waarschijnlijk een vroegmiddeleeuwse oorsprong, die mogelijk zelf teruggaat op Romeinse aanwezigheid. Het plangebied bevindt zich echter op enige afstand buiten de middeleeuwse stad. In de omgeving van het plangebied zijn behalve enkele laatmiddeleeuwse sites met walgracht zo goed als geen archeologische sites gekend.
- Het plangebied ligt op een licht hellend terrein met matig natte lichte zandleemgronden. Er kan aan het plangebied een gemiddelde (niet hoog, maar ook niet laag) archeologische verwachting gegeven worden. Deze betreft voornamelijk grondsporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Op het plangebied geldt er geen specifieke verwachting naar *in situ* steentijdsites. Ter hoogte van de vijver en de varkensstal is het bodemarchief reeds verstoord.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

De bestaande gebouwen worden afgebroken, de vijver wordt gedicht en enkele bomen worden verwijderd. In deze zone wordt een nieuwe aardappelloods gebouwd, met daaromheen een verharding. In het zuiden wordt een buffergracht aangelegd. Om een vlakke ondergrond te bekomen, wordt ca. 4/5 van de oppervlakte aanzienlijk opgehoogd met aangevoerde grond. Deze ophoging neemt geleidelijk toe naar het zuiden op, waar deze een pakket van maar liefst 1,8m zal vormen. De werken zullen maar een zeer beperkte impact zullen hebben op het eventuele bodemarchief. De ophoging wordt direct op het huidige maaiveld aangelegd, er wordt voorafgaand geen teelaarde afgegraven. Het merendeel van de uitgravingen vinden plaats in deze ophoging en zullen dus geen verstoring veroorzaken. Enkel in het meest noordelijke deel zal een beperkte afgraving plaatsvinden tot maximaal 10cm diep, dit is niet dieper dan de huidige teelaarde. De bodemingrepen die dieper gaan dan de bestaande teelaarde zijn puntsgewijs en zeer beperkt van oppervlakte: het uitfrozen of uitgraven van enkele boomstronken, en 32 funderingsputten voor kolommen van de loods.

Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Rekening houdend met de geplande werken, dan zijn er maar een beperkt aantal ingrepen die een diepe impact hebben in de bodem. Het aanbrengen van een ophogingspakket en het plaatselijk uitgraven van 10cm diep voor aanleg van een vloer en een

verharding zullen wegens de beperkte diepte geen impact hebben op het archeologisch bodemarchief. Het werfverkeer nodig voor aanvoer van het ophoging, en de eventuele druk die het opgebrachte pakket kan meebrengen voor onderliggende bodemlagen, zal eveneens geen impact hebben op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief. Op het terrein heeft in het verleden herhaaldelijk verkeer met zware landbouwmachines plaatsgevonden, de impact van het werfverkeer zal niet groter zijn dan deze landbouwactiviteiten. De aanwezigheid van een teelaardelaag zal voldoende buffer bieden tegen samendrukking van onderliggende lagen door het ophogingspakket. Het verwijderen van boomstronken en het uitgraven van de fundering van de kolommen zijn verspreid gelegen, puntsgewijze diepere ingrepen, zeer beperkt van oppervlakte, waarvan een verder vooronderzoek geen kenniswinst kan betekenen op het plangebied met een gemiddelde archeologische verwachting. Echte kenniswinst kan pas bekomen worden indien men de aanwezige sporen in een ruimer kader kan plaatsen, en dat kan niet op deze locatie. Dit in acht genomen, zou de kosten-baten analyse van een verder vooronderzoek negatief uitdraaien. Om die reden wordt er, ondanks het eventuele archeologische potentieel, geen verder onderzoek geadviseerd.

3.3. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied is op dat moment onbebouwd en grotendeels bebost, het noordelijk deel is in gebruik als landbouwgebied. In het midden van de 19de eeuw wordt een woning opgericht in het plangebied, dit is de huidige woning die binnenkort wordt afgebroken. De rest van het terrein blijft onbebouwd tot midden 20ste eeuw. Vanaf de luchtfoto van 1971 is de uitbouw van het landbouwbedrijf en de noordelijk gelegen industriezone goed te volgen. Hoe de site er uitzag voor 1777 is niet gekend. Archeologische gegevens over het terrein zijn niet gekend.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Ter hoogte van de vijver en de varkensstal is het bodemarchief reeds verstoord.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Neen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Rekening houdend met de geplande werken, dan zijn er maar een beperkt aantal ingrepen die een diepe impact hebben in de bodem. Het aanbrengen van een ophogingspakket en het plaatselijk uitgraven van 10cm diep voor aanleg van een vloer en een verharding zullen wegens de beperkte diepte geen impact hebben op het archeologisch bodemarchief. Het werfverkeer nodig voor aanvoer van het ophoging, en de eventuele druk die het opgebrachte pakket kan meebrengen voor onderliggende bodemlagen, zal eveneens geen impact hebben op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief. Op het terrein heeft in het verleden herhaaldelijk verkeer met zware landbouwmachines plaatsgevonden, de impact van het werfverkeer zal niet groter zijn dan deze landbouwactiviteiten. De aanwezigheid van een teelaardelaag zal voldoende buffer bieden tegen samendrukking van onderliggende lagen door het ophogingspakket. Het verwijderen van boomstronken en het uitgraven van de fundering van de kolommen zijn verspreid gelegen, puntsgewijze diepere ingrepen, zeer beperkt van oppervlakte.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Niet van toepassing.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Tielt Marialoopsesteenweg 2L (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken vergunningsplichtige bodemingrepen 5000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Op het terrein is een hoeve aanwezig, bestaande uit een huis met daarrond diverse stallen en loods. Onder het huis is een kelder van ca. 25m² aanwezig, met een diepte van 1,90m. Het meest oostelijke gebouw is een varkensstal, deze is volledig onderkelderd tot 1m diepte. Ten zuiden van de gebouwen is een vijver aanwezig, deze heeft een oppervlakte van 700m². Het geheel wordt omringd door grasland waarin ook enkele bomen staan. Er kan van uit gegaan worden dat de bodem ter hoogte van de vijver en de varkensstal zo goed als volledig verstoord is.

De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied is op dat moment onbebouwd en grotendeels bebost, het noordelijk deel is in gebruik als landbouwgebied. In het midden van de 19de eeuw wordt een woning opgericht in het plangebied, dit is de huidige woning die binnenkort wordt afgebroken. De rest van het terrein blijft onbebouwd tot midden 20ste eeuw. Vanaf de luchtfoto van 1971 is de uitbouw van het landbouwbedrijf en de noordelijk gelegen industriezone goed te volgen. Hoe de site er uitzag voor 1777 is niet gekend. De stad Tielt kent waarschijnlijk een vroegmiddeleeuwse oorsprong, die mogelijk zelf teruggaat op Romeinse aanwezigheid. Het plangebied bevindt zich echter op enige afstand buiten de middeleeuwse stad. In de omgeving van het plangebied zijn behalve enkele laatmiddeleeuwse sites met walgracht zo goed als geen archeologische sites gekend. Het plangebied ligt op een licht hellend terrein met matig natte lichte zandleemgronden. Er kan aan het plangebied een gemiddelde (niet hoog, maar ook niet laag) archeologische verwachting gegeven worden. Deze betreft voornamelijk grondsporen uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Op het plangebied geldt er geen specifieke verwachting naar *in situ* steentijdsites. Ter hoogte van de vijver en de varkensstal is het bodemarchief reeds verstoord.

De bestaande gebouwen worden afgebroken, de vijver wordt gedicht en enkele bomen worden verwijderd. In deze zone wordt een nieuwe aardappelloods gebouwd, met daaromheen een verharding. In het zuiden wordt een buffergracht aangelegd. Om een vlakke ondergrond te bekomen, wordt ca. 4/5 van de oppervlakte aanzienlijk opgehoogd met aangevoerde grond. Deze ophoging neemt geleidelijk toe naar het zuiden op, waar deze een pakket van maar liefst 1,8m zal vormen. De werken zullen maar een zeer beperkte impact zullen hebben op het eventuele bodemarchief. De ophoging wordt direct op het huidige maaiveld aangelegd, er wordt voorafgaand geen teelaarde afgegraven. Het merendeel van de uitgravingen vinden plaats in deze ophoging en zullen dus geen verstoring veroorzaken. Enkel in het meest noordelijke deel zal een beperkte afgraving plaatsvinden tot maximaal 10cm diep, dit is niet dieper dan de huidige teelaarde. De bodemingrepen die dieper gaan dan de bestaande teelaarde zijn puntsgewijs en zeer beperkt van oppervlakte: het uitzoeken of uitgraven van enkele boomstronken, en 32 funderingsputten voor kolommen van de loods.

Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Rekening houdend met de geplande werken, dan zijn er maar een beperkt aantal ingrepen die een diepe impact hebben in de bodem. Het aanbrengen van een ophogingspakket en het plaatselijk uitgraven van 10cm diep voor aanleg van een vloer en een verharding zullen wegens de beperkte diepte geen impact hebben op het archeologisch bodemarchief. Het werfverkeer nodig voor aanvoer van het ophoging, en de eventuele druk die het opgebrachte pakket kan meebrengen voor onderliggende bodemlagen, zal eveneens geen impact hebben op het eventueel aanwezige archeologische bodemarchief. Op het terrein heeft in het verleden herhaaldelijk verkeer met zware landbouwmachines plaatsgevonden, de impact van het werfverkeer zal niet groter zijn dan deze landbouwactiviteiten. De aanwezigheid van een teelaardelaag zal voldoende buffer bieden tegen samendrukking van onderliggende lagen door het ophogingspakket. Het verwijderen van boomstronken en het uitgraven van de fundering van de kolommen zijn verspreid gelegen, puntsgewijze diepere ingrepen, zeer beperkt van oppervlakte, waarvan een verder vooronderzoek geen kenniswinst kan betekenen op het plangebied met een gemiddelde archeologische verwachting. Echte kenniswinst kan pas bekomen worden indien men de aanwezige sporen in een ruimer kader kan plaatsen, en dat kan niet op deze locatie. Dit in acht genomen, zou de kosten-baten analyse van een verder vooronderzoek negatief uitdraaien. Om die reden wordt er, ondanks het eventuele archeologische potentieel, geen verder onderzoek geadviseerd.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.be/maps>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2016 (bron: geopunt.be)..... 7

Figuur 2 Uitsnede uit het plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer)..... 8

Figuur 3 Zicht op het kadasterplan, met aanduiding van de geplande werken (bron: geopunt.be). ... 10

Figuur 4 Uitsnede uit het plan ontworpen toestand (bron: initiatiefnemer). 11

Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 12

Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 13

Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be). 13

Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... 14

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be). 15

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, meer in detail (bron: geopunt.be). 16

Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be). 16

Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be). 17

Figuur 13 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV). 18

Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be)..... 19

Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be)..... 19

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be). 20

Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart (bron: geopunt.be). 22

Figuur 18 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be). 23

Figuur 19 Uitsnede uit de kaart van Popp (bron: geopunt.be). 23

Figuur 20 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be). 24

Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1884 (bron: cartesius.be en NGI). 24

Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910-1939 (bron: cartesius.be en NGI). 25

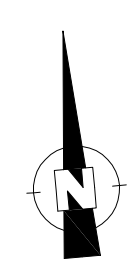
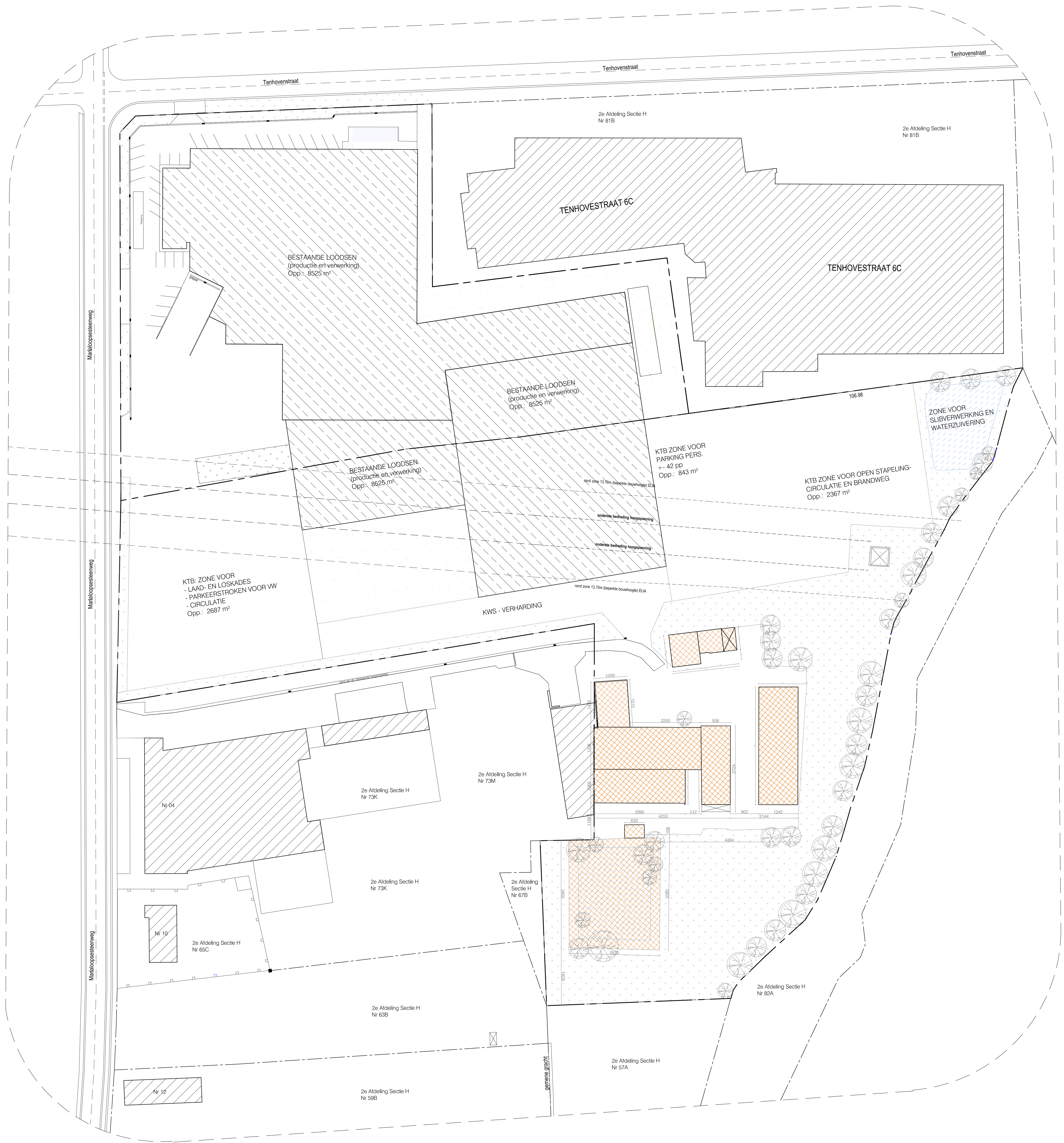
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be)..... 25

Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be). 26

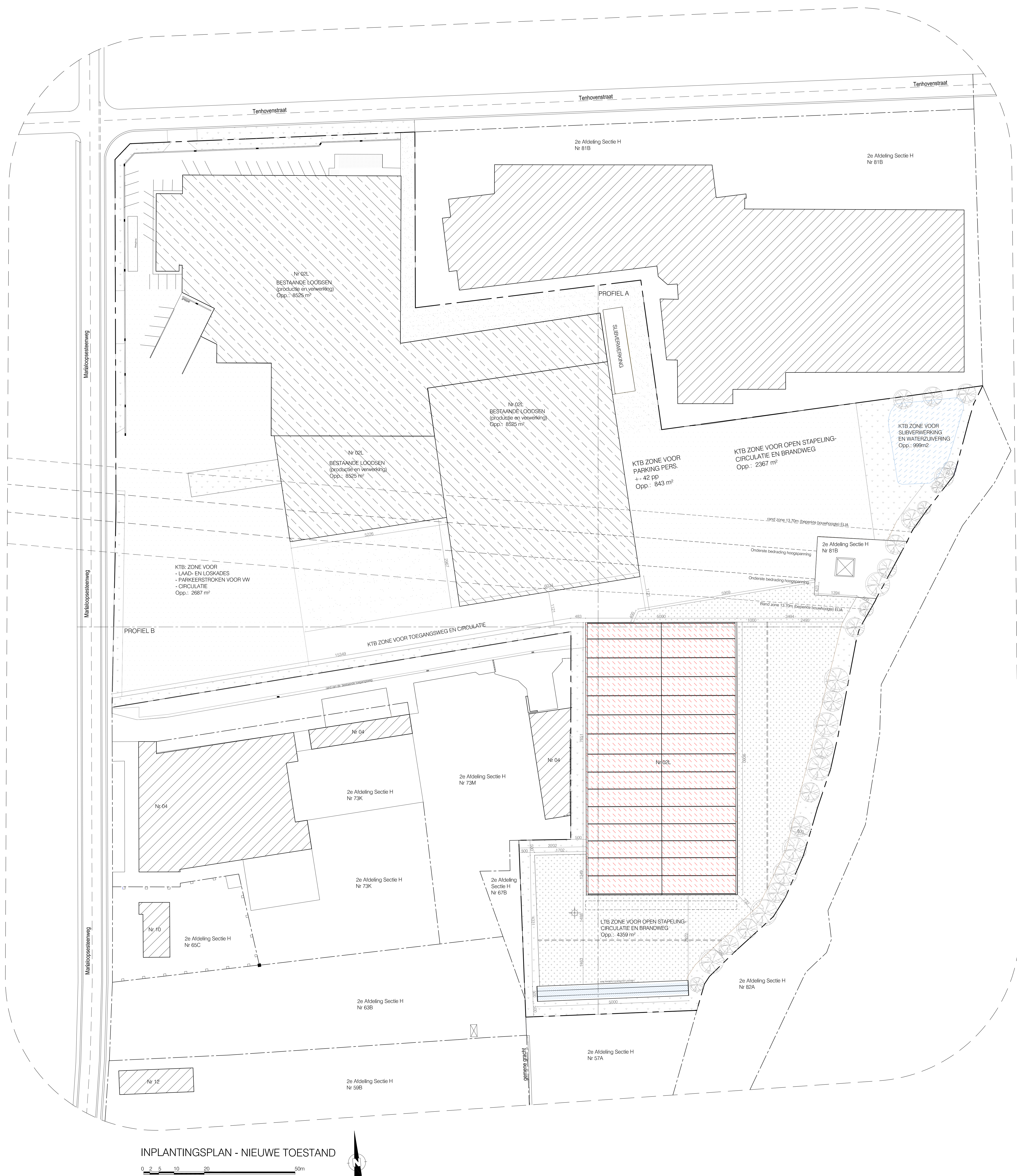
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be). 26

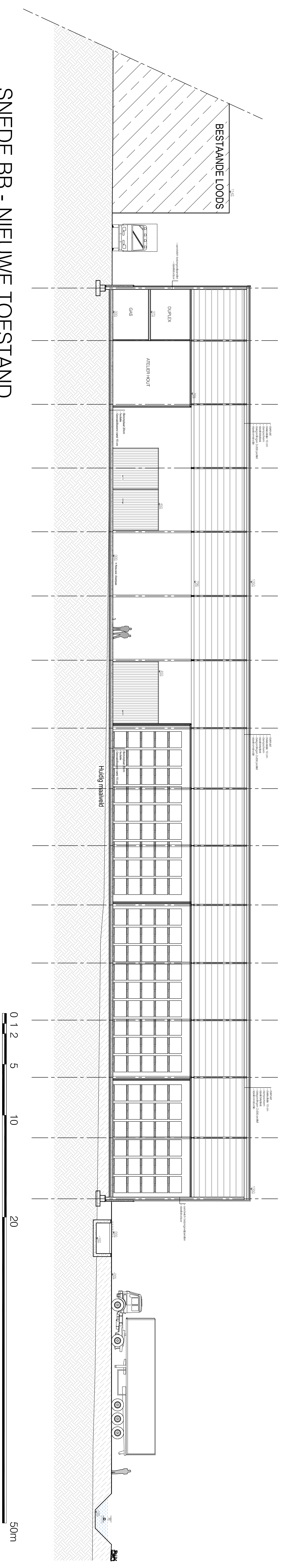
Figuur 26 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI). 27

Bijlage: Plannen huidige toestand, bouwplannen (bron: initiatiefnemer)

INPLANTINGSPLAN - BESTAANDE TOESTAND

SNEDE BB - NIEUWE TOESTAND

MATERIALEN NIEUWE LOODS:

- STAALSTRUCTUUR
- BETONNEN PLINT
- WANDEN : SAANDWICH STAALPANELEN
- DAK : INDUSTRIELE DAKPANELEN
- DAKGOTEN : PVC (GRUS)
- REGENWATERAFVOER : PVC (GRUS)
- POORT : SECCIONAAL-POORT ALUMINIUM